

A SZÍV

a címre

AAGE MADELUNG
egyik legszébb elbeszélésének. Megjelent a Magyar Könyvtárban.

Ára 60 fillér.

Mindenütt kapható!

Faragó Jenő ifjúsági könyve

Kis mesék a nagy háborúból.

A háború érdekességeit mondja el könnyed, vonzó formában az ifjúság számára. Bevezetésében tájékoztat a háborús és katonai fogalmakról, — valóságos kis lexikonát adja a háborúra vonatkozó ismereteknek, aztán egy kis fiú háborús naplója alakjában közli a háború rövid történetét, megismertet a hadviselő államok uralkodóival, kormányférfiaival, a hadvezérekkel, háborús földrajz című szakaszában szól a főbb helyekről, a melyeknél a háború eseményei lejátszódtak, azután háborús meséket mond el prózában, versben, s a végén egy kis háborús anthológiát ad, jeles költők műveiből gyermekeknek való kedves verseket. A szép könyvbe *Gergely Imre* rajzolt szép képeket. Ára 3 K.

Megrendelhető: Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t. Bpest, Andrassy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

5. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JANUÁR 30.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkronika»-val
negyedévente 1 koronával

Külföldi előfizetésekhöz a postai meg-
határozott viteldíj is csatolandó.

Csekély 12 korona

befizetésével is már

3 héten belül 4 főnyeremény

460,000 kor.

nyerhető, ha nálunk egy

sorsjegycsoportot

vesz, mely a következő 6 sorsjegyből áll:

- 1 Pesti Hazai Takarékpénztár sorsjegy
- 1 Magyar Jelzálogbank
- 1 Magyar Vöröskereszt
- 1 Budapesti Bazilika
- 1 Erzsébet Sanatórium
- 1 Magyarország Jásziv

Évenként 13 huzás

2 millió 800,000 kor.

nyereménnyel.

Ezen sorsjegyek mindegyike kibuzatik. Mind a 6 sorsjegyet legelőször 35 havi 12 korona részlete adják el. Kizárólagos játékjog rögzítve az első részlet beküldése után már a következő huzáson.

főnyeremény korona

febr. 5. a Hazai sorsjegyek 200,000

25. Jelzálog 200,000

márc. 1. Vöröskereszt 30,000

1. Bazilika 30,000

Nyeremény kifizetése és a sorsolási jegyek szétküldése minden huzás után azonnal.

Fővárosi Váltóútlejt Társaság

Adler és Társa

Budapest, V. ker., Sas-utca 25.

Alapították 1874-ben.

Hogyan züllött el az orosz hadsereg?

Erről ad számot a Magyar Könyvtár egyik új füzeté, mely közli Vereszajev orosz katonárvos emlékiratait «Az orosz hadsereg züllése az orosz-japán háborúban» címmel. E rendkívül érdekes munkát *Matkay György* fordította. Ára 60 fill. Mindenütt kapható!

NIMRÓD

Képes vadászati és versenysport ujság.

Minden számában sok érdekes vadászati fénykép-felvételeket közöl. Szakszerű cikkeket ismert íróink írnak. Rovataiban minden vadászati ügyben felvilágosítást kap az olvasó és az összes bérbeadó vadászterületek árverésének idejét közli.

A díszesen kiállított lap havonként háromszor jelenik meg és előfizetési ára félévre 6 kor.

Mutatványszámot a kiadóhivatal szívesen küld Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

AZ AËRO

A repüléssel, léghajózással és a motorsportok minden ágával foglalkozó egyedüli magyar folyóirat.

Minden számában érdekes és eredeti fényképfelvételeket közöl. A léghajózás eseményeiről, fejlődéséről és céljairól kitűnő és könnyen érthető népszerű cikkeket tartalmaz.

Különösen figyelemre méltók a léghajózás és repülés hadi alkalmazásáról írott közleményei, valamint az ifjúság számára külön fenntartott kisrepülőgép (modell) rovata.

Mutatványszámokat a kiadóhivatal szívesen küld

Budapest, I. ker., Retek-utca 46. sz.

MACKENSEN TÁBORNAGY SZÓFTÁBAN. — A TÁBORNAGY SZEMLÉT TART A DÍZSZÁZAD FELETT.

Jelky Gyula a harczerre kiküldött munkatársunk felvétele.

RUTH KÖNYVE.

REGÉNY. — IRTA LAKATOS LÁSZLÓ.

(Folytatás.)

XVI.

Julius 18.

Kezet fogtunk Renével. Kis erdő tisztáson álltunk, egyszerű pad futott körül egy öreg fa körül, a melynek kergébe nevek és betűk voltak vágva. Ez első találkozásunk volt és ez ma történt. René egészen édes anyjára hasonlított. Arczát, alakját kellene leírnom. Más embert, ha először látom, a szemét keresem. Furcsa volt, de René legislegelőször a vidámságot láttam meg, a derűt. Szerény, nem túlságosan fényes kék szeme, csöndes szőke haja, nyugodt, bajszatlan szája, illendő mozgású, fiatalos alakja, termete, a mely nem kérkedő férfias, csak később jutott hozzám. Ha rá fogok gondolni, mindig a derűjére kell emlékezmem először, vidámságára. Nemcsak arczán lakik a vidámság, oh nem láthatatlan fátyolként hordja azt, mint mások a szomorúságot, húsának, véreinek virágzása ez, benne lakik, él és nem mulaszt-hatja el tőle az öregség sem. René szép, derűs öreg úr lesz valamikor.

Szeretem a fiatal embereket öregeknek elgondolni. Gondolatban meg kell öregíteni őket — kegyetlen munka, ha olyanokról van szó, a kiket szeretünk — és akkor tisztában vagyunk velük. Édes apám, minden augusztu huszonkilencedikén, ha meglátogat, mindig egy esztendővel öregebbnek látszik. Apa arczán látni, hogy míg élt, szeretett volna derűs lenni... De arczára sosem juthatott a derűből, most bölcseségként hordja azt hangjában, a halott hangjában, melyben hozzám szól. Papp tisztelendő úrra is gyakran gondolok, mint öreg úrra. Nagy keze, a melyekkel kegyesen hadonászik, erős lába, a melyekkel jókat lép (egykori protestáns prédikátor őseitől örökölte ezt és ő a dübörgő jószág), keze-lába öreg korára meg fog finomodni. Aranyos lesz, mint egy püspök. Anyát nem tudom öregek elgondolni és — fáj ezt leírni, de kell — vannak percek, éjszaka a sötétben (a sötétben, a mikor pedig gyakran legjobban látunk), a mikor egyáltalán nem tudom kedves arczát magam előtt látni. Át kellene csak mennem a hálójába, világosságot gyújtani, alvó kezét (és némely embernek minden tagja külön alszik) megcsókolnom és — nem tudom. Talán, mert félek, hogy ő sem alszik, ő is virraszt és ő is azzal gyötörődik, hogy nem tud arczomra emlékezni, leánya arczára, a melyet még az este látott. Anya azok közül való, a kik arczukat gyakran befelé fordítják, maguk felé fordítják, csak maguk felé és egyetlen gyermeke nem tud minden perczben ráemlékezni az ő arczára. Mint szeretné.

Anyán kívül mindenkit, a ki fiatal, el tudok gondolni öregek is. De arra nincs tehetségem, hogy az öregeket el tudjam gondolni fiatalnak. Milyen lehetett Aucassin úr húsz éves korában, a mikor most tízegy apró lépteiben még eleven táncz élt — ezt sosem fogom megtudni.

És mégis... egy valakit, oh egy valakit tudok elgondolni fiatalnak. Johanna mamát. Johanna mama fiatal korában épen olyan lehett, a milyen most René.

Olyan sokat beszélünk Renével. Mindent elmondtam neki vagy semmit sem adtam neki? É: mit is adhatnék neki? Mi volt valam eddig? Egyes mondatoknál azt hittem, hogy csak a tegnapi beszédet folytatjuk, a Johanna mamával való. Furcsa ez és kell ezen gondolkodni? Nem! Hiszen, a fia és minden gyermek olyan, mint szülője.

Én is... én is olyan vagyok, mint anya? ... René az első férfi, a kivel ennyit beszéltem. Az első. Fontos ez? É: eddig sosem gondoltam ilyenre... az első... Irók műveiben olvastam csak erről és most rászémelek a jelentőségére... Elsőnek lenni, igen ez valami. Mint elsőként kérem, mint elsőként kapni valakitől valamit. Erősen szegényen elejbe jutni. Csak kérem,

csak kapni. Rajtunk még semmi sincs, a mi a miénk, a mi ő előtte lett volna...

Volt előtte valami? ...

[Két órával később írom ezt.]

Elsőnek lenni, ezt most értem meg. Részmelek. Erre is, másra is.

Tegnap Rukavina tábornokról és Johanna mamáról jutott először eszembe a házasság, úgy, a hogyan az lehet... Az egész... minden...

Mégis: egy leány számára ez a legnagyobb dolog. Tartozni valakihez, szép emberekhez, egy drága családdhoz. És magunkhoz is igazán csak így tudunk tartozni, ha hozzátartozunk máshoz, valamithoz magunkhoz csak úgy tudunk igazán jók lenni, ha jók vagyunk másokhoz.

Zápolya azt hiszem sosem tudná elvenni Clarissét, bár szereti őt... Szeretik egymást... Szeretik egymást...

Ők ketten.

De Zápolyában nincs hívség, nincs benne érzete a felelősségnek. A kit szeretünk, azt nem elég szeretni. A szeretet több a szeretetnél. Hinni kell a másikban, kérni kell tőle. A szeretetnek el kell veszni a szeretetben, a szeretetnek túl kell tenni a szereteten. Miért nincsenek a szeretetnek hősei, miért nincsenek vértanúi és legendái? ... Meg kellene ösmernünk ezeket a hősöket és meg kellene tanulni legendáikat. Egy nagy embernek kezén, egy nagy történet útján járulni a szeretet elé, és térdet hajtani előtte, mint egy oltár előtt... A másik, a kedves keze nyugodjék az oltáron.

Ma alig beszélhettem Johanna mamával és érzem, jobban szeretem, mint tegnap. É: tegnap azt hittem, hogy már nem lehet jobban szeretni, mint a hogyan őt szeretem. Gyönyörű erélye a szeretetnek, hogy felülmúlja magát és hogy diességében megcsúfolja a kishitűséget. Mindenkit Johanna mamában szeretek...

Mindenkit.

René arczán látszik, hogy sosem unatkozik. Kedvvel végzi munkáját a miniszteriumban, a budai Várban lakik egy szép házban, egy jó anya kezének langyos árnyékában és nem töpreng a jövőn. Nem szenvedő és nekem sosem fájna, hogy ő nem tud olyan szép szavakat, mint Zápolya úr. Az ő szavai mind igazak. Hinni lehet Renében és sokat tudnék rábizni. A tábornok fia nem mondta magáról, hogy bátor ember, de tudom, hogy az és én még sem félnék tőle és mernék vele egy idegen városba is elutazni. Talán velünk jönne Johanna mama is.

Szereti a nemes zenét és ösméri a szebb irodalmat. Nem diesszik ezzel és mindenből csak annyit fogad el, a mennyit a magáévá tud tenni. Bizonyára tisztelettel van azokhoz, a kik ezt megérdemlik tőle és ez férfias dolog, tisztelni a méltókat és nem restelkedni azért.

Hiszem, hogy jó a kisebbekhez és én kisebb vagyok nála, oh mennyivel kisebb, az ő élete egész és teljes, ő tud és neki van munkája és édes dolog volna neki engedelmeskedni. Szívében, mint egy trezortartóban hordja Istent, homlokát mintha nemes gondolatok fénye érné. Sokáig lesz fiatal és le fogja bírni a betegségeket, a melyek ő hozzá csak úgy közeledhetnek, mint valami nagy igazságtalanság. Gondolom, hogy szépen lovagol, de én sosem kísérem el, csak megvárnám szépen és megkérdezném tőle azt is, hogy nem fáradt-e el...

Miért írok ezen az estén? Miért írok róla? Ha tudná? Nem árulás ez, hogy most róla írok és ő erről nem tud semmit? Nyugodtan alszik. Nem gondol semmire... Semmire sem gondol? Jó Istenem...

É: nem merném neki megvallani, hogy most róla írok. Nem merném megvallani neki holnap, a mikor látni fogom. Látni fogom holnap és sosem legyen úgy, hogy nem láthatom.

Hogyan merek róla ennyit írni? Hogyan merek írni a nemes erényeiről, a szép kedvéről, a jószágos derűjéről. Hiszen nem is ösmérem.

Nem ösmérem! Oh hogy fáj ezt most leírnom. Ösmérem! Jobban ösmérem, mint magamat. É: hol vagyok én, ha nem az ő ösmérében? Tegnap még nem láttam. És tegnapelőtt? ...

É: az év előtt? René huszonhat esztendő volt a múlt hónapban, június huszonkettedikén. Ezt is megmondta nekem... Én is neki az én éveimet... És mi volt vele azelőtte, öt év előtt? ... Tudom, most sem gondol rám, de öt év előtt még ilyen kevés se lehettem neki, mint most, hiszen akkor nem is ösmert. É: milyen gyönyörű, hogy nem akkor látott meg, hanem ma. Ma, a mikor többet tudok, mint tegnap, jobb vagyok, mint tegnap, szebbeket akarok, mint tegnap. Sosem voltam olyan szép, mint ma... De szép, én ő neki szép?

É: én senkit nem ösmérem előtte és őt sokan szerethették és... és ez nem fáj... ő tiszta... és én csak egyet szeretnék. Jobb akarok lenni, érdemesebb és méltóbb, mint az édesanyján kívül bárki, a ki hozzá közel juthatott... Ígykvésem gőgös és mégsem az, csak miatta akar lenni ez, pirulás nélkül írom le, az ő szolgálatáért.

Késő éjszaka van. Kék az éjszaka és a kék éjszakában mintha enzián és erika horitáná a nagy hegyeket, a melyek nappal zöldek és fehérek... Éjszaka és nappal... Hát vannak különbségek... A hold arczában a nap fénye... Minden egy, minden szép, minden jó... Csupa enzián, csupa erika...

Ünnep van körülöttem, fátylát szeretnék gyújtani magamban. Milyen egyszerre lett minden! Olyan egyszerre lehetett, hogy megszülettem, hogy lettem! Ez volna hát az? Nagyon, nagyon szép így és hála Néked, kit nem ösmérek!

XVII.

Julius 20.

A hosszú fehér úton sétáltunk a nagy zöld fák között — ez ma volt, a harmadik napja, hogy egymásnak vagyunk — és egy padhoz értünk. Leültünk. Ő egy lehullott fenyő:obozzal játszadozott. Játszott és aczélos úja mégis összetörte a kemény favirágot. Észre sem vette. Nekem ez is tetszett. Minden... Azután hirtelen mondhatatlan és névtelen szorongás fogott el. Meglepett ez az érzés, váratlanul és vakmerően rám tört. Eszembe jutott, hogy egyszer... valamikor... talán ő is... Tric-Trac annyiszor volt szomorú, drága barátom, (szegény, mondanám, ha nem tudnám, hogy megbántom őt e gyengéd és szánakozó szóval, a melyben pedig olyan sok van) ő annyiszor volt szomorú... Két kézzel tudnám elfogadni a nemes szenvedést, de távol tartsa tőlem Isten a méltatlan okok miatti szomorúságot. Sose sírjak a más gőgje miatt, a gőg miatt, a melytől a másik is sír... É: — tudom — gyakran sír Zápolya is, nemcsak Clarisse, kit ő megríkat. Ez jutott eszembe... Nekem jött, mint egy fenyegető testi veszedelem... egy rémkép... mint egy sebes vonat, a mely el akarja gázolni az embert... É: miért... Hiszen René még egy olyan szót nem mondott nekem, a milyent Zápolya mondhatott Tric-Tracnak... ő el nem árulhat, hisz még hozzám sem jutott, el nem hagyhat, hiszen még nem adta magát nekem, engem nem kért magának... De semmi ilyenre nem gondoltam akkor, csak féltém. Mintha az élet akart volna kifutni torkomból és a szemébe kellett nézmem, mélyen és erősen, vizsgálódva, mint egy lelkiösméret, a szemébe kellett nézmem, hogy lássa nincsen az ő szemében is az, a mi Zápolyában.

Nagyon, nagyon a szemébe néztem. Tiszta

volt, kék és én sokáig néztem e hü szempárt, úgy néztem, mint egy jó sorsot.

És ő is akkor nagyon rám nézett és lehajolt és megcsókolta kezemet. Soha senki a kezemet meg nem csókolta.

Engesztelhetetlenül forró lett a halántékom, kezem ajka alatt reszketett. Féltém tőle és ha menekülöm kellett volna, akkor is csak hozzá tudtam volna menekülni.

— Nem szabad — mondtam, azt hiszem nagyon féltéken és a keresztnevet is ki tudtam mondani.

És ő is mondta az enyémet és ezt íf mondtam: — Legyen szabad... Mindig legyen szabad... Legyen a feleségem.

Most újra rám nézett. A szeme derűs volt, bátor és bizakodó. Keze enyhe akarattal fogta az enyémet.

— Igen — mondtam nagyon halkán. Halkan mondtam, csak egy szót mondtam, de egészen és mindigre mondtam.

És ő újra megcsókolta kezemet.

— Köszönöm — ennyi volt, a mit ő mondott még.

Egymást néztük a padon és később lassan besétáltunk a fürdőterre. Filagóriájukból akkor távoztak a zenészek, a fűszolgabíró egy üzlet ajtajából köszönt nekünk és én akkor eszméltem rá, hogy ezek az emberek még nem tudnak semmit. És akkor eszméltem rá minden másra is. A neve az enyém lesz, fehér mirtus-ág lesz fejemen, a mikor Papp tisztelendő úr esketni fog, nem lakom többé anyával... Ő olyan nyugodtan ment mellettem. Szépség volt ebben a nyugalomban, hűség és ígért. Nem látszott rajta semmi felindultság. Őt kívülről nem rázta meg semmi sem és ez olyan jó volt nekem, segénynek, tévovának, forrónak, mint a hűvös szellő. So'sem fog nagy szavakat mondani, so'sem fog elárulni. Nyugodtan viseli boldogságunkat, a kettőnkét, mintha ebben nőtt volna fel. A sok, az a nagyon sok, a mit most ki nem mond, egy életre szól nála. Férfi.

És karomat karjába öltöttem mindenki előtt,

Anya homlokon csókolta, Johanna mama túlboldogan nevezett leányának és a fia nevében is

virágokkal ajándékozott meg. Sokról beszéltek még, a miről ilyenkor szokás. Én nem tudtam odafigyelni, csak annyit értettem meg, hogy szeptember végén lesz az esküvőnk.

— Keddi napon legyen, — kértem. — A keddi nap szerencsését hoz.

René mosolygott.

— Szeptember utolsó keddjén lesz, — mondta anya — addigra még szükségünk van időre.

René kis zsebnaptárba nézett.

— Szeptember 30-dikán lesz, — mondta.

— Hetvenkét nap még odáig — vágtam rá nyomban, pedig máskor lassan számolok.

— Az enyim augusztus huszonkilencedikén volt — mondta anya. — Az én esküvőm.

És milyen hosszú évek óta beszélt először az esküvőjéről és többet most sem szólt róla.

René még azt is mondta, hogy még ma este levelet ír Albertnek, a kivel mindent közöl.

Albert mérnök, most Konstantinápolyban dolgozik. Hat évvel idősebb Renénél. Harminckét esztendő, nőlen, nagyon munkás és René — ez olyan természetes nála — nagyon tiszteli idősebbik fivérét. Én is tisztelni akarom Albertet, a ki — Johanna mama így mondja — egészen az apja. René az anyja.

Én nekem eszembe jutott, hogy még én is megírok ma mindent Tric-Tracnak. Azután gondoltam: ez talán megzomorítaná most őt. És azután: mégis megírom, csak tőlem tudhatja meg és mindenem túl örülni is fog neki, hiszen szeret... És végül azt határoztam, hogy megkérem Renét, hogy kora őszszel, esküvőnk előtt, látogassuk meg együtt halott apáink sírját, két apánk sírját.

Aucassin úr melegen üdvözölt és úgy belepirult a szép ujságba, mintha az neki volna legszemélyesebb ügye. Estére magához vette zenélő zseboráját, halkán a marquisról ábrándozott (a Richelieu és a Villeneuve családokkal rokon) a ki negyven év előtt őt szeretete, de szülei a kisasszonyt egy tengerészhez kényszerítették. Végül elszavalta saját versét: Ma joie c'est ma douleur... Mi úgy tettünk, mintha rá figyelmeztet és ő meghatóttan és könnyes szemmel ölelte meg Renét és így szólította őt: Mon fils... Abban pedig egyenesen súly és méltó-

ság volt, a hogyan ezen az estén nem köszönt vissza a szállóbeli inasoknak.

Vacsora után még sétáltunk. Négyesben jártunk. A megtelő hold a sarló alakjában volt, gyönyörű és olyan ezüstös volt, hogy szinte kének látszott. Ez a saját szép és mély ezüstszínétől volt így. Azt hiszem, hogy mint a hangnak visszhangja, úgy a színnek is van ehoja és a színnek ehoja a kék. Minden, a mi szép a saját színén kívül még kék is.

Magasan, magasan volt fölöttünk a kék sarló, messziről tót leányok és tót legények énekeltek könnyű bántokról rövid meleg dalokat, az ének szavát nem értettük és így még szebb volt... és én ekkor megcsókoltam Johanna mama kezét és a nélkül, hogy Renétől is engedelmét kértem volna, megkértém Johanna mamát, engedje meg, hogy majd nála lakhassunk... Szeptember harminczadika után...

— Nem akarom elvenni a fiát — mondtam, talán csak épen, hogy valamit mondjak, de lehet, hogy jelentősége is volt ennek, mert ebben a perczben nagyon eszembe jutott, hogy valamikor Ruthnak kereszteltem a lelkemet és Ruth szeretete az ő urának édes anyját.

Johanna mama rám hajolt, megcsókolta.

— Köszönöm — mondta ő.

És én azt köszöntem neki, hogy szabad lesz őt is úgy szeretnem, mint Renét.

Anyja is örült, hogy ők úgy szeretnek engem és tudom, hogy kérésem őt nem bántotta, hiszen sokszor mondta, hogy mihelyt asszony leszek — asszony leszek, milyen más ez most, mint volt azelőtt, ha mondtuk — nekem adja a függetlenséget.

Függetlenség?... Engedelmeskedni akarok Renének és mindemáig sokszor szeretném megcsókolni Johanna mama szép fehér kezét, a mely meleg, mint egy áldás.

És milyen szép volt minden, milyen nyugodt, milyen egyszerű... Főként ezt köszönöm neked Istenem, kinek köszönök mindent és kihez jó akarok maradni a házasságban is... Gyermekek maradhassanak mindig, még ezt kérem Tőled, a Tiéd, két anyám gyermeke és két halott apámé is. (Folytatása következik.)

A KIRÁLYNÉNÁK BEMUTATJÁK A KÓRHÁZ-VONAT SZOLGÁLATÁBAN ÁLLÓ HÖLGYEKET.

ELEONORA BOLGÁR KIRÁLYNÉ EGY OSZTRÁK-MAGYAR KÓRHÁZ-VONATNÁL. — Joly Gyula, a harctárra kiküldött munkatársunk felvétele.

A HEGYOLDALBAN.

Elbeszélés. — Irta Gaghy Dénes.

A korbély ezimborák közül felezhelődött Csató Máté, jó éjszakát kívánt és kibotorkált az ajtón. Neki már elég volt: sem az ital nem ízlett, sem a cigány nem vidámította többé.

Hazafelé tartott. Talpa alatt csikorgott a hó, körülötte az ég csillagai ragyogva kergetőztek a fehér tengerben. Levette kalapját, mert a homloka szinte tüzelt, majd széthányta a sokféle szesz egymással birkózó ereje. Azonban a kemény hideg lassanként oszlatta a mámort s az a bántó, bánatos nehézség szakadt rá, mely az embernek minden hitványát észbe juttatja és utálatossá teszi önmaga előtt, mikor a részegségből ébredezni kezd.

Lakására érkeve, az ágy szélére ült s onnan nézte a cseresep kandalló tűzének hunyorgató lobogását. Gondolkozott hosszasan a mcsdulatlanságában úgy tetszett, mintha elaludt volna. Egyszerre talpra ugrott s boszúsan dörmögött: — Mégis jellemtelen fráter vagyok! Megkértem, azután ott hagytam. Az Isten sem nézi el az ilyen czudarságot... Ne is nézze!

Tovább sétált a szobában, majd visszaült az ágyra.

— Pedig meg kell házasodni — folytatta. — Falun nem úgy van, mint városban, itt asszony kell a házhoz...
— A kocsis benyitott, hogy megnéze a tüzet.
— Fogj be! — parancsolta hirtelen.
— Most?
— Most.
— A szánba?
— Szánút van.

Egy óra múlva a lovak az ajtó előtt álltak és Máté úr, a reggeli szürkületben valahová eltűnt.

A harmadik nap délutánján két szán futott végig a falun. Az elsőben Csató Máté ült egy fiatal hölgygyel, a következőben egy öregrendű asszonyság, az anyósa, valami eselédféle néppel. A háza előtt megállottak, a nagy kapu kitárult, az utasok bevonultak, azután ismét bezáródott és nem jött ki rajta senki, hogy az ácsorgóknak hírt vigyen a gazda új állapotáról.

Hanem Csató nem állta soká a visszavonultságot. Egy héti csak ment valahogy, türtöztette magát minden akaratával; de egyszer hiányozni kezdett a legényélet minden fűszerszáma: a koresmai füst, a potyafáter kántor, a zsidó komisz bora, egy kis ferbli és egyéb jók. Fogta magát, úgy két hét teltével s a karjaiba simuló asszonyka előtt azzal mentegetőzve, hogy sck dolga van, talán késni is fog, beállított a vendéglőbe, hol a pajtások hamar melléje sorakoztak. Kakasszó hirdette már, hogy a lelkek órája is belépergett a semmiségre, a mikor hazament. Kissé habozva, lábujjhegyen tapogatót ágyáig és gyertyagyújtás nélkül feküdt le.

Egy puha kéz kapcsolódott ujjai közé és ott is maradt. Nem kérdezt tőle senki semmit,

hogy merre járt, mit csinált; szemrehányást sem hallott senkitől. Felesége jó kedvvel, mosolyogva nézett rá, a mikor felébredt.

Csató Máténé sohasem haragudott semmiért. Tehetett az ura a mit akart, egy pillanatil sem érezte, hogy ez, vagy amaz nem tetszik; hogy családos embernek nem illendő éjszakának idején odaesatagolni s magát virradatig muzsikálatni. Meg nem történt, ha két-három napig dorbézolt és kártyázott is a vendéglőben, hogy érte küldött volna; pláne, maga ment volna utána, hogy édes szóval, rút szidással haza kényszerítse. Volt a Póli asszony viselkedésében valami titkos áldozatféle, melyet nem igen értett senki. Mintha régi fogadalmat tartott volna, melyet megszegni nem lehetett, tán nem is akart.

Nem értette senki, egyedül Csató Máté tudta. Mert a mikor azon a nevezetes reggelen behajtott Ineze Mihály uram udvarára s a háziak, úgy, a hogy, magukhoz tértek a váratlan látogatás meglepetésétől, Póli is kapott magára valami ünnepi rongyot, hogy a korai háztűznéző előtt orczipurálás nélkül jelenhessék meg; már akkor kész határozás volt elméjében a holtáig szóló eskü ára. A mint a lányt négy-szemközt kaphatta, elfogódva ugyan, de a félig becsipett ember kedvességével nyújtotta kezét:

— Eljöttem, Póli.
— Hozta Isten!

Csató megszorította a leány ujjait s komolyan szemébe nézett. Emez a füléig pirult és valami csodálatos érzés futott végig rajta.

— De magáért jöttem, — folytatta a vendég.
— Érettem? — hebegte megindultan a zavarba ejtett teremtes.
— Magáért, az szeret még.

— Istenem...

— Szeret, Póli?

— Jól tudja, Máté, hogy szeretem és mióta szeretem. Minek kérdi.

— Hát jön?

— Megyek.

— Még holnap, vagy holnapután?

— Ha kívánja, holnap, vagy holnapután.

— És el tudná túrni a rossz természetemet?

— El.

— Túrni a korhelyiségetem, kicsapongásaimat, kártyás voltomat? Mert ezeket már bajosan hagyom el.

— Túrniem.

— Nem panaszkodnék, nem békétlenkednék emiatt?

— Soha, Máté. Soha!

A legény meglelte a leányt, meg is esőkolta, azután karfogta s az öregekhez vezette. Azok, a dolgokat látván, nem húzódtak még szokásból sem. Ellenvetés nélkül hajoltak meg, hogy a lakdalm már harmadnap végbemenjen és Csató örökre elvigye egyetlen gyermeküket. Leánysors, gondolták és megnyugodtak az Úr végzésében. Így jár valamennyi, ki előbb, ki utóbb.

A mit Ineze Póli ígért, mint leány, az asszony

Csató Máténé utolsó ígéig beváltotta. Egy szavát sem lehetett hallani, melylyel férje cselekedetét gáncsolta volna és egy mcsdulattal sem árulta el, hogy szívében bánkódnék valami fölött.

Pedig, haj, éjjelenként, mikor álmatlanul tűnődött, hogy a hitestársa ugyan merre kalandozhat, kivel éli világát, — hányszor sóhajtott könnyezve és imádkozott benső forrósággal, hogy a súlyos kereszt könnyebbedjék végre gyenge vállain. Mégsem könnyebült, inkább nehezedett, mert Máté úr most már gazdaságának sem igen nézett utána, csak úgy félvállról vett mindent. Ha volt szegénynek vigasztalása, két leánykájában volt csak; és ha volt remény-sége, a harmadik gyermekében volt, kit már szíve alatt hordott, a ki tán fiú lesz és megjoházítja apját. Megtéríti és kiveszi abból az átkozott, részeges kompániából, a melyik rákapatta italt, kártyára és megrontotta mentekéjük életét. Különben, rendes állapotában, csendes, jó ember, szereti a családját és dolga után lát.

De ha így foly tovább, mi lesz a vége?

A természet halad, nincs erő, mely megállítsa útjában. A bimbóból virág lesz, a virágból fakó haraszt, a harasztból fekete föld. Születünk, élünk, meghalunk. Csató Máténé is, a mennyei rendelés szerint, eljutott odáig, hogy lelkéből egy új élet volt kipattanóban. Csak napok, tán órák hiányoztak még. És a hosszú, fáradsalmas út utolsó állomásán gyáva remegés vett rajta erőt, sötét sejtelmek kezdtek gyötörni, a halál képe jelent meg előtte. Olyan tisztán látta, mind az őt érzékével észrevette és úgy megijedett a szörnyű látomástól, hogy esztét és erejét vesztve, ájultan esett össze. Sok időbe került, míg anyja s az ura fel bírták mosni.

A mint kinyitotta szemeit s a friss léghullám torkában a hangszalagokat megrezdítette, hosszú sóhaj röpment keresztül ajakán:

— Vége...

— Minek vége, lelkem? — kérdezte aggódva is, reménykedve is a boldogtalan férj.

— Az életemre...

Kincs, szenvedéssel teljes csend támadt a szomorú válasz nyomában. Döbbenve nézett egymásra anyós és vő. Emez megkeményítve magát, szavának hullámszát tőle telhetőleg elsimítva, vigasztalni próbálta elevenedő feleségét.

— Ugyan, édes szentem!

Az anya is közbeszólt:

— Ne légy gyermek, fiem.

— Érzem.

— Dehogy érzed. Mit éreznél? — folytatta a férfi. — Hát nem vagy egészséges? Máskor is

voltál így, mégsem történt komoly bajod. Most is megsegít az Isten.

— Meg, fiam, meg! — biztatta Inczéné.

A fiatal nő teljesen magához tért és beszéde rettenetes hatását tapasztalva, szeretett volna azon enyhíteni.

— Azt hiszem én is, — felelt most határozottabban — De olyan különös... álmodtam-e, vagy igazán láttam?

— Mit? — kérdezték egyszerre két oldalról.
— Nem is tudom... Olyan furcsa. Most már jól vagyok, ne beszéljünk erről.

Nem is beszéltek többet. Inczéné tett-vett a szobában, Póli kiment a gyerekek közé, Csató a munkásokhoz, a mezőre. Estére kelve, szinte el is felejtődött a dolog, mi tagadás, szeretete volna elfeledni mindenikük. Azonban Póli, vacsora után, kezdte rosszul érezni magát; fájt itt, fájt ott; hol lefeküdt, hol felkelt és sétálgatott az ura karjára támaszkodva. A kanapé előtt egyszer megállt, leült rá és maga mellé ültette Mátét is. Megfogta kezét s a szemé közé nézett.

— Édes uram, nem vagyok jól, — fogott beszédbe.

— Ne félj!

— Nem félek, de ki tudja, mi van a csillagokba írva...

— Igaz, senki sem tudja.

— Meg is halhatok...

— Nem halsz! — szakította félbe indulatosan az aggódó férfi.

— Nem lehet az Isten elébe állni.

— Igen, igen. De mire való a halál emlegetése?

— Hát csak azért. Máté, mert kérni akarlak valamire. Kívánom, hogy megigéred és megtedd. Én is megtartottam, a mit ígértem. Igéred?

— Igérem.

— Megtartod?

— Megtartom.

— No, lelkem uram, az a kívánságom, hogy a házzal szemközt, a Kiáltóhegy oldalába temetess. Hadd lássam onnan, akkor is, ha nem leszek, az én drága gyermekeimet és őrizhessem minden lépésükben. Mert épen ide lehet látni az udvarra; ha az ablakok nyitva vannak, a házba is.

A nagy, erős ember felhőrdült, a mint ezt hallotta.
— Megigéred, Máté! — tette hozzá az asszony.

— Meg.

— Meg is tartod,

— Meg.

Hogy milyen éjszaka következett ezután, nem lehet leírni. Komorabb, bánatosabb, sötétebb a világra szakadt sötétség. Kora reggel, hogy igazán boldog egy perczig is tudott volna lenni. Odatemeték a Kiáltóhegy oldalába, hadd lássa kicsi, árva gyermekeit és gondot viselhesen rájuk onnan túlról is.

Csató Máté özvegyen maradt és egyedül. Ez magában nem lett volna baj, visszanyerve szabadságát, vizsgálódott volna. De ott voltak az apró gyerekek. Mit csináljon velük? Hogyan nevelje fel? Az anyósa el akarta vinni minden áron, de nem adta. Nem tette megsem, nagyon megszólták volna érte. Meg szeretete is az eleven, lármás cseppségeket, nem birt volna tőlük hosszabb időre megválni. Úgy oldották meg hát a csomót, hogy Inczéné költözött hozzája. Ő vezette a házat, lett felnevelő dajkaja az árváknak.

Egy esztendeig rendén ment minden, azután betegeskedni kezdett az öreg asszony. Ekkor tapasztalta igazán Csató, hogy mi volt neki a felesége. Életében semmivel sem gondolt, mi a küszöbön belül esett. Leült az asztal mellé és evett-ivott, egy kicsit kritizálta is, ha az ételből valami nem volt inyére; felvette az elébe rakott fehérruhát, ha úgy hozta az alkalmat a vasárnap; vendéget hívott, ha kedve kerekedett, kiket Póli dusan ellátott mindig. És most? Most neki kell a szolgálonak kiadni a konyháralvót, néha mosdatni és fésülni is a kislányokat. Nincs egy szabad órája, melyre elszakadhaszon hazulról; ha elmegy nagy ritkán, nyugtalanul, örökös aggodásban tölti az időt.

Egyszer kitört belőle az elégedetlenség. Elpanaszolt mindent a papnak és tanácsot kért.

— Házasodj meg! — adott kurtán útmutatást.

— Megházasodjam? Könnyebb mondani, mint megtenni.

— Nem az.
— Három gyermek mellé ki jön valamirevaló?
— Körül kell nézni.
— Nézhetek.
— Én tudnék.
— Kít?
— A tanítónót. Nem fiatal már, épen hozzád illik. Menne is.

— Honnan tudod?

— Mondta. Még nem felejtette el, hogy legény korodban sokat tapodtat körülötte a padlót. Biztathatnám?

Csató vállat vont és hosszán elgondolkozott. Azután felelt:

— Nem bánom.

— Jó. Holnap este, ilyenkor, gyere hozzánk.

A feleségem úgy intézi, hogy ő is itt legyen.

— Rendben van. Jó éjszakát!

— Isten veled.

Háborogva viaskodott önmagával útközben Csató Máté. Elgondolta minden oldalról: mi lehet, hogy lehet, ha fogadja a pap ajánlatát. Mostoha anyát adjon édes gyermekeinek? Megtüsse őket valaki, idegen, a kinek semmi köze hozzájuk? Vagy ruhát se adjon rájuk, piszkosan járassa és száraz kenyeret vessen oda; ha megunt a sírásukat? De hátha jószívű, jámbor nő, a ki úgy fogja gondozni, mintha tulajdon vérei volnának. Áldást és békességet viszen az ő elhagyott hajlékába.

Nem birt egyezsége jutni a lelkiismeretével.

Haza érkezett. A tornácban megállt s hirtelen a Kiáltóhegy felé tekintett. Összerázkódott. Valami babonás félelem rohanta meg, mert a hegyoldalon, felesége sírja tájékán, megvillanó fényt vett észre. Mintha gyertyát gyújtott volna valaki, vagy lámpással járna a sötétben.

A boldogtalan ember zavart agya ennél többet látott: a pillogó láng mögött egy sápadt arcú, szomorú asszonyt, a ki tiltólag intett feléje. És a szellő is mintha halk susogást lengetett volna arra:

— Nem akarom...

— Úgy légyen! — adta meg a választ özvegy Csató Máté valakinek, a ki messze távozott, de tekintete szüntelenül rajtuk függ.

Másnap megizente a papnak, hogy ne várják, nem megy el.

Nem mehet.

1. A magyar vöröskereszt tábóri kórháza az Isonzo-fronton — 2. Jön az olasz reptülő.

A DÉLNYUGATI HADSZINTÉRRŐL. — Be a tavosics Pál tábóri lelkes felvételei.

TENGERPARTUNK VÉDELME. — Balogh Rudolf, a harcstíre kiküldött munkatársunk felvétele.

MONTENEGRÓ.

A rigómezei csata (1889) óta, a mikor Bizánc után a Balkánban szerbek által lakott része is a török hatalmába került, Montenegro sorsa folytonos harc és háború volt a törökkel. A Rigómezőn megvert szerbek egy része a Bocche di Cattaro és a skutari-i-tó közé menekült és felkészült a járhatatlan vad hegyek között a védelmi háborúra. S ez a százados háború adja Montenegro tulajdonképeni történelmét. Montenegró férfiai zord és természetlen szikláik közül, melyek alig tudták táplálni lakóikat, mind untalan le-lecsaptak a termékenyebb albániai, szerbiai és boszniai völgyekbe, megtámadták az útjukat álló kisebb török csapatokat, feldúlták a török házaikat és tanyáikat s többé-kevésbé dúsz szákmánnyal vonultak vissza hegyeik közé. A töröknek olyan volt ez a kis hegyi nép, mint egy folyton fájó mérges kelevény a birodalom testén, a melyet nem bírtak kiirtani. Minduntalan nagy hadjáratokat vezetett Montenegró ellen és mindig kudarcot vallottak. A Crnagora népe kitűnően ki tudta használni hazája védelmi eszközeit: a merdek hegyek közt hűzódó keskeny hegyzorosokat, a járhatatlan utakat, a melyek lehetetlenné tették nagy hadseregek felfejlődését és hadmozdulatait s óriási előnyöket nyújtottak a védőnek, ha sokkal kisebb számmal volt is. Nem egy török hadsereg pusztult el mindenestül a montenegrói által s a kis országot soha nem bírta meghódítani a világ akkori leghatalmasabb katonai birodalma.

A harcok ez évszázadai alatt a világtól elzárt kis nép természetesen elmaradt a kultura minden haladásától. Gazdasága alig volt több a semminél, a lehető legrövidebb mezőgazdaságot üzték csekély terjedelmű sovány földjeiken, kecskét legeltettek, — de főfoglalkozásuk a rablás és fosztogatás volt. Forgalmuk a külső világgal jóformán semmi, műveltségük a legalacsonyabb fokon állt. Állami berendezésük teljesen patriarchális, theokratikus, a fejedelmük, a vladika, egyidejűleg főpapjuk is volt, a ki a nép véneiből alakult tanácsal intézte az ügyeket. A vérszűz intézménye, mint mindenütt a Balkánon, náluk is divott, sőt részben ma is dívik, a harcban megölt ellenség levágott fejét póznára húzva a templom elé kitűzni olyan nemzeti szokásuk volt, a melyhez még a múlt század 50—60-as éveiben is ragaszkodtak. A Petrovics-Nyegusz család, a mely ma is uralkodik, 1647-ben foglalta el I. Danilo vladikával a fejedelmi széket s ugyancsak Danilónak hívták a mai királynak azt a közvetlen elődjét, a ki 1852-ben letette a püspöki süveget és szakított a theokratikus hagyományával.

Montenegrónak az oroszokkal való első összeköttetése ugyancsak az első Petrovics családbeli vladika idején jött létre. Nagy Péter orosz cázár kezdte a barátságos viszonyt. Egy szerb származású tábornoka figyelmeztette a kis hegy-lakó szláv népre, mint a mely hasznos szövetséges társa lehet a törökök elleni harcokban, mire a cázár 1711-ben elküldte egy hercegovinai származású ezredesét, Miloradovicsot és egy szerb eredetű kapitányt, Lukasevics nevűt, hogy proklamációkkal, beszédekkel, minden más eszközzel vegyék rá a montenegrókat, továbbá Szerbia, Hercegovina és Albánia lakóit a török elleni egységes támadásra. A messze fajokon orosz nemzet uralkodójának hatalma, gazdagsága ezóta mint egy pompás álom élt a montenegrói lelkekben, mint a hogy a szegény ember szokott ábrándozni dúsgazdag rokonságáról. Nagy Péter csakhamar békét kötött a törökkel s kisebb gondja is nagyobb volt annál, hogy a békeszerződésben Montenegróról is gondoskodjék — úgy hogy a kis ország ki volt szolgáltatva a törökök adáz boszújának. Húsz évi véres háborúval fizették meg az orosz barátságát s szinte esoda, hogy a kis nép meg tudta őrizni függetlenségét. Mindazáltal a cázár tekintélye nagy maradt továbbra is; 1769-ben II. Katalin cárnő követését, a mely puskaport, ólmot, izgató proklamációkat és pénzt is hozott, ép oly lelkesen fogadták s az orosz barátság hagyományává vált Montenegróban napjainkig.

Azért a XVIII. századtól kezdve a vladikák a bécsi kormányval is igyekeztek jóban lenni s több ízben nyertek tőle támogatást a török ellen. 1852-ben Ferencz József mentette meg Montenegrót a valószínű leigázástól. A török kormány hadat indított ellene s minden ereje megfeszítésével igyekezett az országot, melynek akkor Danilo, az első világi fejedelem volt az uralkodója, uralmának alávetni. Minden oldalról rája támadtak s a fejedelem már-már alig bírta magát tartani, a mikor Ausztria közbelépése megállította a török hadakat. Ferencz József gróf Leiningen altábornagyot küldte Konstantinápolyba, hogy lépjen közbe Montenegró érdekében, Czetinjébe pedig a magyar szabadságharc lázadó szerbjeinek egyik vezéré, Sztratimirovics tábornokot, a ki jól ismerte többszöri látogatásai alapján Montenegrót, jó barátja volt az előbbi vladikának, II. Péternek s e nagynak tartott uralkodó barátsága révén nagy tiszteltetben állott a nép előtt. Sztratimirovics emlékirataiban többek között ezeket írta erről a küldetéséről: «Cattaróban kaptam a megbízást, hogy megvigyem a fenyegetett Montenegrónak Ausztria segítségét. A helyzet akkor ott meglehetősen

vigasztalan volt. A törökök megverték a montenegrókat Cerovónál, Niksics mellett s fenyegetett a veszedelem, hogy a török sereg benyomul Czetinjébe. A vereséget leginkább municzióhiány miatt szenvedték s ezenkívül éhínség is tört ki az országban, a montenegróiak ezrei, nők, férfiak, gyermekek árasztótták el a Bocche di Cattarót, élelemért könyörögve. Ausztria mindkét irányban kiadósan segített. Számos gőzhajó jött Cattaróba kenyérrel, puskatölténnyel, puskaporról s jelentékeny összegű ezüstpénz is, a mit mind kiosztottunk Montenegróban.

«A tél rendkívül szigorú volt, ölnyi magasan állott a hó a hegyeken és völgyeken s nagy bajjal lehetett csak ezeket a szállítmányokat rendeltetési helyükre juttatni. Magam többnyire gyalog voltam kénytelen az övig érő hóban gázolni s évek múlva is megadtam ennek az árát. Szerencsésen eljuttattuk szállítmányainkat Cevóba, a Vukotics-család tanyájára, ropant nehézségek közt még négy háromfontos ágyút is szállítottunk oda megfelelő municzióval. A legénység — cseh tüzerek — montenegrói ruhába volt öltözve, hogy a török ne szólal-hasson fel miattuk. Két municziós raktárat állítottam fel, egyet a nagy nyegusi templomban, egyet Cevóban. Nyegusban a több ezer mázsányi municzió zárt ládába volt esomagolva, öreg emberek és asszonyok pedig patrónokat csináltak a zsákokban kapott puskapórból.

Hogy milyen fatalisztikus nemtörődéssel néz a montenegrói ember a veszedelem elé, arra elmondja Sztratimirovics, hogy mikor egy este Cevóba ment, a hol találkoznia kellett Daniló fejedelemmel, ez vacsorával várta a Vukotics-család házában egyik tágas szobájában, a mely fagygyertyákkal volt világítva s a gyertyák a szobában szanaszét heverő zsákokra voltak felragasztva. Sztratimirovics kérdésére, hogy megjött-e a puskapor és száraz helyen rak-tározták-e el, a fejedelem a zsákokra mutatott, a melyeken ott égtek a gyertyák.

— Itt van, ni!

Még el is csodálkoztak, mikor Sztratimirovics hevesen követelte, hogy a gyertyákat azonnal távolítsák el a zsákokról.

Sztratimirovics aztán résztvett a törökök elleni harcok intézésében is. Mint elmondja, közben elvitte gróf Leiningen altábornagy az ultimátumot Konstantinápolyba, a harc azonnali megszüntetésére s ennek nyomataként Jellacsics bán ötvezernyi hadsereget koncentrált a boszniai határon. Omer pasa hadserege kénytelen volt a harcot megszüntetni és Montenegró meg volt mentve.

MAGYAR TÁVIRÓ-ÉPÍTŐ CSAPATOK BELGRÁDBAN A BELGRÁD-SZÓFIAI VONAL RENDBEHOZÁSÁRA INDULNAK. — Korny István felvétele.

A GYÜLÖLET.

Egy hollandus újságíró, a ki kiélezte hazája semlegességének azt a kedvezményes jogát, hogy végig járhatta az összes háborús nagy országokat; e rendkívül gazdag érdekességű ki-rándulását befejezve, most elmondja élményeit és benyomásait lapja olvasóinak. Az egész beszámoló záró tanulsága: igen meleg magasztalásra a középeurópai hatalmaknak, még pedig nem hadseregeik dicsőséges fegyvertényeiért — a tudósító nem a harcztereket járta — hanem népek erkölcsiért és érzésük kulturájáért. A semleges újságíró a legteljesebb objektivitásra törekedve, itt is, ebben is diadalmasnak, ellenségeink fölött állónak talál és ítélt bennünket. Ez ítéletének döntő argumentuma az a megállapítása, hogy míg Angliában, Franciaországban az ellenünk való égő gyűlölet dühöngéseit látta és hallotta mindenütt, minálunk ezzel az elfogulatlan lélekre riasztó, a pártatlan gondolkodásnak bántó jelenséggel nem találkozott. Se minálunk, se Németországban nem látta a gyűlölet vad kitérészeit, a szenvedelemnek azt a szomorú, bomlasztó hatását, a mely a legjobb elméket is a legbecsületesebb lelkeket is szinte fölfoghatatlan értelmi és erkölcsi tempultságba süllyeszti. Ebben a különbségben azután a mi morális kulturánk nagyobbrendűségét állapítja meg és őszinte szóval írja le a következtetését, hogy a mennyiben ez a háború valóban kultura és barbárság között folyik; a kultura érdeke fölött a mi diadalmas zászlaink lobognak.

A dicsőretekkel nincs miért polemizálni. Elfogadhatjuk annál is inkább, mert megokolásában tökéletesen igaznak tudjuk. De a mostani rettentő tusa tételét mi soha se állítottuk föl úgy, hogy az a kultura és a barbárság mérkőzése lenne. Ez ellenségeinknek a milyen hamis és ostoba, olyan rosszízűmű tézise volt. Nem vallottuk hivatásunknak se Franciaország, se Anglia civilizizálását, de még csak Oroszországot sem. Ilyen dolgokat, a mi rovásunkra ellenségeink hirdettek ugyanannyi jóhiszeműséggel, mint a mennyi meggyőződéssel most egy esztendeje a londoni «Times» vezércikkben fejtette ki, hogy a világ legkulturáltabb berendezkedésű állama a czár birodalma és a kozákok a

civilizációt viszik Poroszországba és Magyarországra. Ők állították be ennek a háborúnak a tételét olyan formán, mintha egy, a szuronyok élére bízott civilizatorius expedicióról lenne szó, egész nyilvánvalóan egyedül azért, mert a vállalkozásnak jobb ürügye nem állt rendelkezésükre, mint a milyenekkel a gyarmati hódításokra induló hatalmak e lépésüket megokolni szokták.

A kultura propagálásának és terjesztésének e háború motívumaiban soha nem volt semmi keresni valója és közöttük soha nem is szerepelt. Itt a kultura vezetői nemzeti oszlottak ellenséges táborokba és verekednek egymással távolról sem azért, hogy iskolákat állítsanak föl, vasutakat és gyárakat építsenek ott, a hol idáig nem volt. Anglia csödbe akarta kergetni legveszedelmesebb üzleti konkurensét. Oroszország teljessé akarta tenni a szláv világhatalmat és ezért össze akart zúzni bennünket. Franciaország boszút akart állni, Itália pedig lopni akart. Ezeket az indítékokat nevezték el egy bátor meghatározással az emberi műveltség és az emberi jogok szent ügyének. Olyan szent, mint a milyen igaz és olyan igaz, a milyen — diadalmas.

A gyűlölet módja, megnyilatkozásának természetese mindenestre jellemző adat a lelkek kulturájának megítélésénél. Az önfegyelem, a szenvedelmeken való uralkodás készsége és mértéke beszédes bizonyosága az öntudat, a morális erő fejlettségének. De maga a gyűlölet egy nélkülözhetetlen morális eleme a háborúnak, mint a legvégsőre való eltökéltségnek. Nagyon sokat vagy igen nagyot kellett eltérnie annak, a ki jogosan húzta ki a kardját. A leg-súlyosabb bántalmat vagy a legborzasztóbb fenyegetést. Kell, hogy minden idege remegjen és minden csöpp vére lángoljon a kegyetlen módon fölzaklatott és megkorbácsolt lélek indulatától, mikor — minden más eszköze meddő maradván — végre az öklére bizza az elintézését.

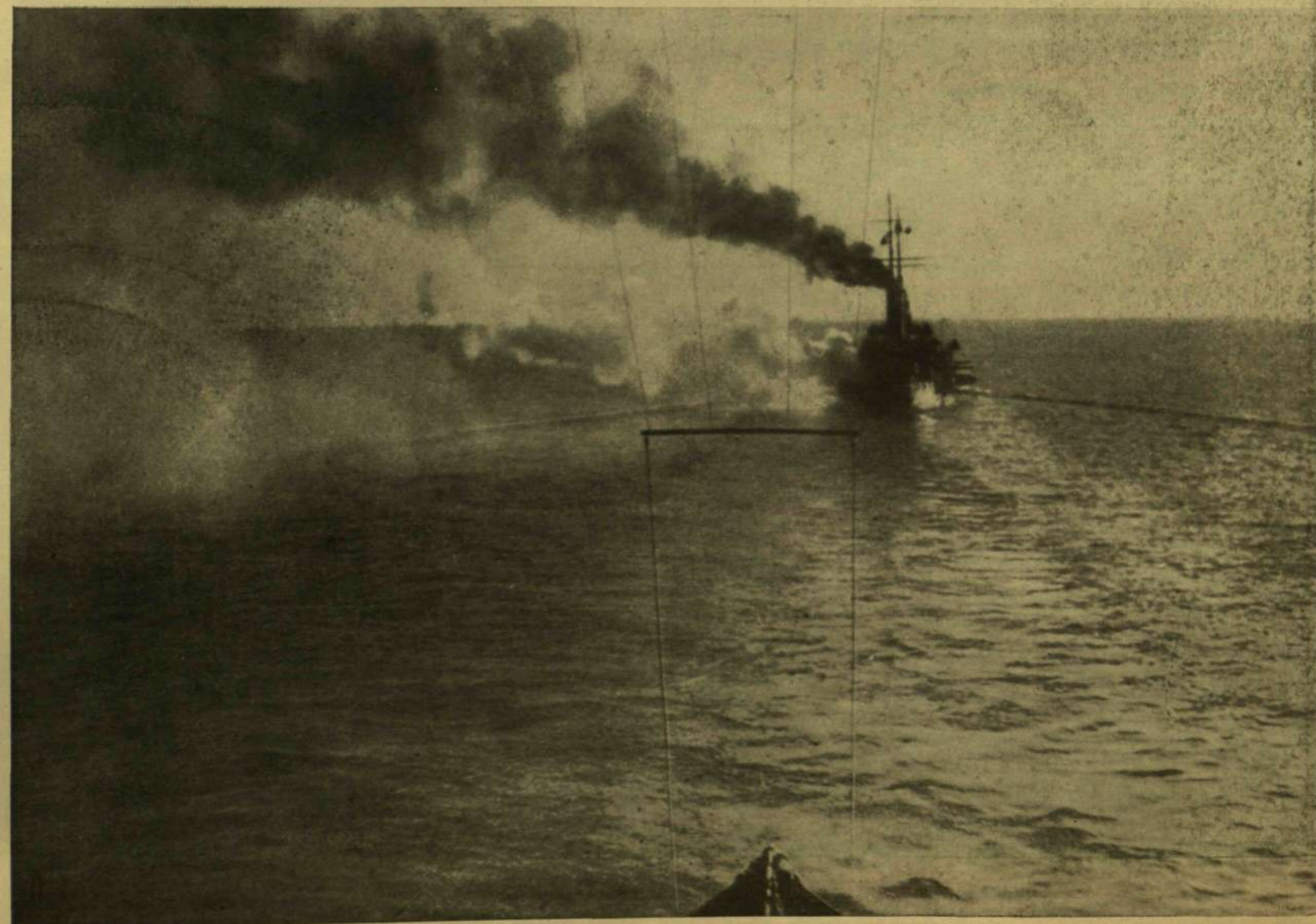
Mikor megindult a háború, akkor igenis mi voltunk az, a ki gyűlölt. Ezt nincs miért tagadnunk, mert bőségesen van mivel megmagyaráznunk és megigazolnunk. Minekünk kellett a harag és a düh forró izalmában égnünk, mert mi voltunk az, a kit sértések, inzultusok, ki-

hívások, megalázó kísérletek és gyilkos bántalmak ostorcsapásaival, sőt golyóival és bom-báival zaklattak. Mi voltunk az, a kinek ezernyi gonosz machináció tette türehtetlenné az életét, az öldöklő gúny és a halálos fenyegetések szakadatlanul omló szikrazápora égett, marta arcát és szemét. Akkor a lordok hűvösen mosolyogtak Londonban, Sir Edward Grey a legkegyesebb jóakaratairól biztosította a majdan nyomorék koldusként nála alamiznáért jelentkező Németországot és a kozákok szigorú intelmeket kaptak, hogy keztyűs kez-bel fojtogassák a meghódítandó föld lakosait és lehetőleg zongorát és műtárgyakat raboljanak. Haragudni nem szabad. Mert nekik igazán nem is volt miért. A gyűlölet csak a francia szivekben mosolyogtak. Mert ők egy veszített háború folytatásának érezték ezt az újat — negyven esztendő óta folyóvásköz után.

De a mi gyűlöletünk anyaga szabott volt és körülhatárolt. Mi azt a veszedelmet gyűlöltük, a mely békénket lehetetlenné tette és az életünket fenyegette. A borzasztó igazságtalanság és erköletelenség erejét, a mely állandóan a fejünk fölött függött. És ez a jogos gyűlöletünk a maga jogos kötelességét elvegezte és, a mi még hátra van, ennek az indulatnak feszítő erejét többé nem követeli. Odáig a legválságosabb pillanatokban se szédültünk, hogy a gyűlöletünk határsértést kövessen el a tisztesség, az erkölcs vagy akár csak a jó izlés területén. Ott adta ki magát, a hol erre illetékes volt. Golyóink halálos biztosságának és katonáink rohamaik villámló lendületében. A boltok, a zongorák, a földünkön maradt idegen polgárok minden hajszála épen maradtak.

Ha a gyűlölet láza most odaát rázza őket, ha a lordok már nem mosolyognak hűvösen és Sir Edward már nem kegyes, ha a muszka vadászgár már kitért a keztyűből és előkelő uraknak is habos lett a szájuk a düh tébolyától, mikor rólunk beszélnek, — ezért őket el nem ítéljük és kulturális érzékükről, illetve kulturájuk értékéről való véleményünket meg nem változtatjuk. Ez a lélekállapot el fog múlni és megmarad kinek-kinek az, a mit az igazságtevő történelem, mint érdeme szerint való részt neki kiosztott.

Szöllösi Zsigmond.

EGY HADIHAJÓ TÁMADÁSA AZ ADRIÁN. — Jelfy Gyula, a harczterre kiküldött munkatársunk felvétele.

HEGYI TRÉN-OSZLOP A BELGRÁDI VÁRÁROKBAN.

MONTENEGRÓI ÉS SZERB HADIFOGLYOK.

A BALKÁNI HADSZINTÉRRŐL. — Balogh Rudolf, a harostérre kiküldött munkatársunk felvételei.

A GYŐZTES BOLGÁR CSAPATOK BEVONULÁSA KUMANOVÓBA.

TISZTJEINK EBÉDJE KUMANOVO UTCÁJÁN.

A BALKÁNI HADSZINTÉRRŐL. — Jalty Gyula, a harostérre kiküldött munkatársunk felvételei.

1. Havat lapátolnak a lövészárokból. — 2. Egy dandárparancsnokság földalatti palotája. — 3. Borkiosztás. — 4. Orosz támadás visszaverése. — 5. Az áttörhetetlen drót-akadályok.

A KELETI HADSZÍNTÉRRŐL. — Dr. Krizs Árpád tábori lelkész felvételei.

A MÁSOK NAPJA.

Regény. (Folytatás.)

Irta Heyking Erzsébet grófnő. — Fordította Kherndl Margit.

De Izában nőtt a sejtésszerű elfogultság, a melyet már a kis terembe léptekor érzett. A misztérium mindinkább közeledett.

Mintha föl akarná tartóztatni, a mi elkerülhetetlen, szólott újra: «A zene kettős hatással van reám. A legkeserűbb fájdalmat nyugalomba ringatja és egyidejűleg egy tömeg más, álomszerű érzést ébreszt föl, a melyek a bánat sötét tengerén átsegítik az embert. A zene hallásánál látok is; a hangok képekké alakulnak át és a zene a tiszta boldogság oly országát varázsolja elém, a melyben sohasem voltam, de a melyről sejtem, hogy valahol a földön található.» Fáradt, de mégis reménykedő várakozás rezgett hangjából.

Erich lénye mélységéből nagy vágyódás szállott Izához. «A művészet — mondá Erich — a legmagasabb, a mit az ember alkothat. És ezért talán minden művészet oly híd, mely a valóság nyomasztó bilincseiből ama világ álomképébe vezet, a melynek a valóságos világnak lennie kellene.»

Iza halkán bólogott fejével és mintegy álomban így szólott: «Igen, erre a művészet képes.»

«És a szerelem?» kérde Erich még halkabban.

A nagy teremben eddig a sok beszélgető hangja vegyült egymásba és a hangok zűrzavara az aranyszínű melléktérmeke is áthatolt. Ekkor azonban a sokaság beszélgetése hirtelen megszűnt és várakozásteljes csend lépett helyébe.

«És ebben a mély csendben szólalt meg a zene.»

Bűsán és panaszosan szólottak eleinte a hangok, mintha a szenvedés mélységéből hatolnának fel. Ezekután megrázó erőre növekedtek, mintha zajló morajjal a hegyes csokhoz hullámozniának föl. Kérdő és aggodalmasan siető volt a hangok e zűrzavara, mindnyájan fölfelé törték, valamennyien az ég felé viharoztak, mint valami keserves könyörgés mentő válaszáért; de ha a feszültség már a legnagyobb magasságig fejlődött és a harmonikusan megoldó akkordokat már érinteni látszott, mindig újból

aláhanyatlott abba a mélységbe, a melyből eredt. Nehéz sóhaj volt az, számtalan hang zokogása. Nemcsak egy ember bánatát gyászolták ezek a hangok, hanem a nagy, saját kínját sirató természetet utánozták.

És a mint Iza, majdnem félelmetesen figyelt, megérthetni vélte, hogy mily környezet sugalta a költőnek ezt a szerzeményt. Úgy látszott neki, mintha sötét, nyugtalan tengerre tekintene, melyen hullámok hullámokra törnek, mérgesen főlágaskodva és egymáson átbukva s összerázzák habos sörényüket, hogy azután mindig újból önmagukban megsemmisüljenek.

De megértette azt is, hogy nemcsak a valódi Oceán fejeződik itt ki hangokban, hanem a zene magát az életet festette, a mint zúgó tenger gyanánt suhan tova, soha nyugalomba nem jutva, mert a fölületen mindig fölkeveri az egyes órák, gondja, míg a mélységet föl-korbácsolják az örökkévalóság kérdései a bánat keletkezéséről, a halál megmáshatatlanságáról, a lét sok sötét titkáról.

Azonban lassanként átváltozott a haragosan földült hullámok panaszos ringása a hosszasan őrzött félnék reménytelenség sóhajává.

És most egyszerre kiemelkedett a sötét hangzó kíséret fölé, eleinte egészen halkán, de mégis ezüstösen az Izától nem látható énekesnő csengő hangja. Mint a távolból érkező megnyilatkozás szült ez a hang, a sötét vizek fölött lebegve. Ütem ütemhez sorakozott és lánczokká csatlólván együtt nőttek és egymásba olvadtak: művészi építményt látott Iza maga előtt létesülni, könnyű, lengő hídhoz hasonlólag, a mely nagy ívben hidalta át a sötét opálfényű vizet. «A szerelem és a művészet: ez a két nagy hídépítő, — ezt látszott a hang hirdetni — átmennek bennünket az örök szépség világába.»

Mind halkabb, gyöngébb lett a tengerhullámok kíséret zúgása, mintha az emelkedő dallam a sötét mélységben hagyná őket. És a hullámokkalelűyedtek a pillanat gondjai és szomorúsága és eltűntek végre az örökkévalóság kínzó kérdései is. Mindez mélyen lent a hullámtengerben maradt és mindig ragyogóbban tünt fel egy opálfényű híd, a melyet a hang épített meg és a mely szivárványban hasonlóan domborodott a magasba. De tovább hangzottak a gyöngöző hangok. A tulsó partra röpülni látszottak

és ott csillogó meseországot rajzoltak meg. Fantasztikus architektúra vonalait írva le, emelkedett föl és szállott alá, a csodaszzerű melódia, hol örömtől kiáltó hangok voltak ezek, a melyek magasra törtek, mint egy karsú minaret. Hol lassú tartalmas hangok, melyek csarnokokká és kupolákká tágultak ki. Ragyogó körvonalakat, varázsos épületeket rajzolt az ének — aranyos írást az éjszakai kék égen. Ez volt az Údvösség városa, a melyben Iza sohasem volt.

Ez előtt a kép előtt elnémult minden fájdalom, elnémult az a kérdés is, hogy honnan jövünk, hová megyünk, a válasz a híd varázsa volt, a melyet a szerelem és a művészet építettek. Arra, hogy áthaladjon rajta, szállott föl az emberiség ismeretlen távolságokból, öröktől fogva arra rendeltetve, hogy bevonuljon a szépség és öröm mesevárába.

Kis lángok miriádjainak fényében ragyogott a meseváros Iza szemei előtt, majd zöldes aranyfényben, mint a trópusi bogarak szárnyai, majd a déli tengerek medúzái halvány violás és rózsás színeiben játszva, majd biborósen fölragyogva, aranyfényben pompázva, korálvörösén ragyogtak, mint az északi regék Aurora Boreális-a.

De mindig magasabbra emelkedett a láthatatlan énekesnő hangja, úgy a hogy a szemhatárról már eltűnt madár művészi dala még magasból is lehangzik. Játszva lebegett tovább éneke, könnyedén röpülve ezüstös hangjával, — kacagva minden nehézségen — a hogy a ragyogó pillangó pálmáról pálmára száll.

És mindig világosabban látta Iza az opálfényű vízióját, a tulsó parton fénytengerben úszó várossal.

A mely indigószínű hullámokból emelkedett most ki az építmény, vízkék ékszerhez hasonlóan; az álomszerű épület pillérei, kupolái és tornyai be voltak szórva ragyogó kristályokkal és ezek a fénylő pontok íveket és lánczokat képeztek és egymáshoz sorakozva termeket vettek körül, a melyekben smaragd és zafir-színű, a türkszig átvaltó árnyékok feküdtek, úgy mint a színek a glecerhasadékokban.

De mialatt Iza elragadtatva nézett és hallgatott, a hang a legmagasabb magasságokból nagy ívekben leereszkedett. Úgy érezte Iza, mintha ezüstös lánczokon és gyöngyörökön

NEHÉZ ÜTEGEINK A STRYPÁNÁL. — Balogh Rudolf a haszterre kiküldött munkatársunk felvétele.

lecsúsznék; és a kristálytiszta hangokkal mindig újabb lágy dal vegyült egybe. És úgy mint a hang színe, változott az álomváros színezete. A kékeszöld árnyékok, a hirtelen megvilágított fényes pontok eltűntek; tejfehéren rózsás árnyéktól övezve, feküdt ott, megható, virágzerű szépségben, mint egy gyönyörű, nedves fényű gyöngy. A halk hang, a mely már csak suttogva hallatszott és a gyöngyváros az utolsó esti nap-sugár varázsaiban, mindkettő végtelen vágyat ébresztett, a mely a lelket nagy írvé feszítette ki.

Ekkor, midőn Iza érzé, hogy egy erő emelkedett ki lelke mélyéből, hogy a legnagyobb magasságba vigye őt: föl kellett emelni, erős akaratból kényszerítve szemeit, melyek ekkor Erich szemeivel találkoztak, a melyek már soká rajta nyugodtak.

Tekintete azt mondá Izának, hogy ő is megpillantá a világító várost és hogy ő, a nagy hídépítő volt az, a ki megépítette a hídát, a melyen Iza most átmenjen. Úgy látszott Izának, mintha Erich előre sietett volna a ragyogó íven és mintha kinyujtana karját, hogy a szenvedés tengerén átvezethesse őt. Szemei pedig így szólottak: «Jöjj, jöjj! Engedd át a vezetést nekem, mert erős és biztos az a híd, a melyet szerelmek neked építettek!»

Pillantásában oly égő vágy fejeződött ki, őt mészre, mészre elvinni és egészen egyedül bírni, hogy Iza megrendült láttára, mint egy nagy világító nap fénye előtt; egyttal azonban határtalan gyöngédség, vágyó könyörgés volt szemeiben kifejezve, mely hús gyöngyörögnyánant vette Izát körül. És észrevette Iza, hogy élete legmagasabb órája ittött, hogy végre-végre az esti napfényben esoda történt, a melyre hosszú évek óta öntudatlanul várt. Meglepetten vágyódva nézett Erichre, szemei pedig így válaszoltak: «Igen, igen!» — és mindig újra így szólottak: «Igen! Vessz az opálfényen át, a szépség és szeretetnek fényben úszó városába.»

Csak pár másodperczig tartott szemeik e beszélgetése. Most elhangzott az énekesnő dala és vele együtt az ígéret is eltűnt Iza szemei elől.

A teremből jólvevett, halk tapsolás hallat-

szott, puha illatos bőrkeztűktől gyöngítve. Mallone grófné a művésznőhöz lépett és néhány dicserő kedves szót intézett hozzája, a mint azt a hercegnők udvarán oly sokszor látta. Azután a kis erkélyszűz kiépítésbe lépett, hogy nővérét felkeresse, mert mindig azt gondolta, hogy Iza sorsa fölött jóakaró fölényvel kell örökönie. Baby és Ted, a kik eddig egy másik szobában eszevegyve, a kis kodekképeket nézték, szintén közeledtek és a mint így egymás mellett látta őket, fiatalos gondatlanságban, elégedett mosoly suhant el ajkán.

«Úgy hiszem, hogy itt az ideje, hogy haza menjünk, mondá a grófné, ma este megint találkozunk kedves anyja estében Mr. Vansittart.»

Iza fölállott, mintha álomból riasztották volna őt föl. A mindennapi élet újból kezdődött, a másik világ képei, a melyeket a zene szemei elé varázolt, elsüllyedtek. De nagy fáradtság maradt vissza, mintha nagyon távolról térne vissza, oly érzés a melyet néha reggel az ébredésnél tapasztalt, mintha szép vidéken járt volna és nem lenne érdemes megint a mindennapi útra térni. Ugyan hol is volt ő álomában az utóbbi perczekben? Térdeiben sajátságos reszketést érzett, midőn föltek és úgy érezte magát, mintha minden vér agyából szívébe ömlött volna, olyannyira, hogy szédülés fogta őt el. De ekkor már Erich mellette állott és karját nyujtotta neki, a melyre öntudatlanul rátámaszkodott. Érezte, a mint támogatón hajolt feléje, sejté pillantását, a mely most oltalmazólag nyugodott rajta, de nem volt bátorsága föltekinteni, vezette magát, az elnézést kéro gyöngédségnek eddig ismeretlen érzésével, a mely egyttal üdvösség is volt. A kis terem kijaratánál egy pillanatra megállott és visszatekintett az aranyfényű falakra, a melyeken virág-füzérek hűzödtek végig; mintha még egyszer emlékezetébe szeretné vésni a hely képét, a hol a csoda megtörtént.

Később visszaemlékezett homályosan, hogy a háziaszonytól elbűcsűzták és a tolongásban a lépcsőn lementek. Lent kissé várnok kellett a kocsiira. Csendesen havazni kezdett. Aga, Baby és Ted beszéltek valamit, Iza nem tudta

már hogy mit... de ő és Erich hallgattak. De hiszen meg is volt már mondva minden. Szavak elúszhattak volna az odaadás boldog érzését. Ezzel az álmatag érzéssel szállott a kocsiába; Erich félig beleemelte őt, mert a hó mindig sűrűbben hullott és a kocsielőpót már egészen beborította. Mozdulatában valami fiatalos, erős és öntudatos volt és e mellett oly lágy gyöngédség, hogy Iza érzé, hogy elpirul.

Később arra is emlékezett, hogy karmantyújával letörölte a behavazott kocsi-ablakot és még egyszer visszanezített utánna. Így látta őt utoljára, magas erőteljes természetben, a kezeket bundájába dugva. És a fehér hócillagok mindig sűrűbben hullottak reá, míg képe arny-szerűen elmosódott bennük és végre egészen eltűnt.

Az úton, a melyen Mallone grófné azonnal elszunnyadt, — mert megtanult, minden leg-rövidebb időből a lehető legnagyobb hasznot húzni — Baby előrehajolt és halkán mondá mamájának: «Mielőtt ebédre öltözködnék át, Mama, kissé le kell feküdnöd. Egészen sápadt vagy. Csak nem hűltél meg? Iza mosolygott és így felelt: «Nem, semmi bajom sinesen már.»

A nyugvásból azonban még sem lett semmi. Egész halom érdektelen ügy várt az elintézetésre.

Mintegy álomban túrt el Iza mindent. Mintegy álomban öltözködött is föl az est-ebédre, Ted anyjához, csak azt nem értette, hogy miért kötötte Aga éppen ma Babynak annyira lelkére, hogy nagyon szép legyen az este, mert ez az esztendő legelőkelőbb társas összejövetele.

Hát ez sikerült is a gyermeknek, gondolá Iza, a ki a leányát az indulás előtt, saját gondolatai fátyolán át megpillantotta egy perczre; a győzedelmes ifjuság megtetszésének látszott, a csokorral kezében, a melyet Ted Vansittart küldött neki. Valódi Viktória!

Iza nyomasztó kényszernek érezte, hogy erre a dinnerre el kellett mennie. Tudta, hogy Erich nem lesz ott, kedvesebb volt is neki, ha most már nem látják egymást ma idegenek

ZEPPELIN LÉGHAJÓ SZEGED FELETT. — Kern István felvétele.

között, szabad érintkezés lehetősége nélkül, de annál inkább vágyódott, hogy teljesen nyugalomban lehessen, a közelgő boldogságról álmodva. Még az utolsó percben is szeretett volna otthon maradni otyajáság félelem fogta őt el; de hisz most már csak arról volt szó, hogy még néhány órát várjon, aztán új nap hajnalodik számára. Holnap reggel Erich el fog jönni, azt tudta egészen bizonyosan.

Hosszú kocsihoz közeledett a folytonosan hulló hóban a Vansittart házhoz. A lovak patkóinak ütései elhangzottak a fehér hófödte fölön és a lámpások csak sápadt, erőltlen fényt vetettek, a melyet a növekvő köd körformájává rajzolt meg. Sötét árnyakként tünnek fel a házivatarban a lapátolók, a kik fényük fénye mellett dolgoztak, hogy az utakat, a melyeken a gazdagok kocsiznak, fenttarthassák. A kocsi a nagy kapuzat előtt állott meg, sok vendég szállott ki belőlük, a kik siettek, hogy a nedves hideg levegőből világosságra és melegbe jussanak.

A hölgyek letették bundáikat egy kis rozsaszin előszobában, a melynek nagy tükrében minden oldalról megvizsgálhatták magukat, mielőtt gladiátorokként a szalonba léptek, arra a színterre, a melyen a szépség pálmáját egy kézzel fogható jutalmakért mosolyogva küzdenek.

Hosszú csarnok vezetett a nagy fogadótermekbe. A külső dermesztő hideg után a meleg, illatos légkör kábítólag hatott a belépő vendégekre. A nagy középső kandalló fölött a csehországi Erzsébet képe lógott, a ki a legnyugtalanabb sorstól üldözött egyik uralkodó család leánya, rövid egy éven át királyné volt és a ki később száműzve és segélyért könyörögve zárándokolt országról országra. Sajátságos, hogy képe éppen ebben az országban tűndökölt, a mely élete idejében azoknak zord aziluma volt, a kiknek híre és tevékenysége odaát már nem talált talajra. Ezóta, a természet kinséit nem sejtett gyorsasággal fejlesztve oda jutott ez az ország, hogy a legmodernebb vagyonkirályok palotáit tartalmazza. Asztalaiknál a régi világ hercegei a vendégek. Palotáik büszke építmények, a melyek falait előzőtt királyok képei díszítik.

Az ő amerikai gazdagságnak képviselői voltak ezen az estén Vansittartné vendégei. Pompás látványt nyújtottak ezek a modern poétának és a statisztikai szerzőnek, a kik mint szellemi ritkaságok voltak hivatalosak. Anyagi tekintetben csupa különlegesség került az asztalra, a melyet abban az évszabban másutt meg nem lehetett kapni.

A márványteremben, a hosszú étkezőasztalnál, a mely régi arannyal és amerikai beauty-rózsákkal volt fűdve, ültek, ékszerrel megterhelve, a sápadt, korán hervadó és mégis oly sajátos, varázsu amerikai női szépségek, a kiknek finom metszésű, ideges vonásai minden

tipus között legjobban emlékeztetnek a késő alexandriai korszaknak a mumia-szekrények födelére vialokban megfestett képmásaira. Tülnemesített növények utolsó virágainak látszanak, mint a finomodás szélsőségei, a melyek a túlzottat, a beteges majdnem érintik; a túlcivilizálás termékei, a melyek más néppel már a törzs elváltozását és a megsemmisülést jelentenek, itt azonban csak egy ritka változatot képeznek egy oly nemzetben, a mely a magas észak és a távoli nyugat államaiban szilárdan gyökerezik és a melynek a legerősebb és legvallalkozóbb népek folyvást új erőt szolgáltatnak.

És ezek között az asszonyok között ültek a férfiak, a világ legújabb urai, a kik nemcsak az emberek, de az ősi anyagok fölött is uralkodnak; a kik a búzacsém árát határozzák meg; a kik a vörösréznek megparancsolják, hogy a földben nyugodjék-e, vagy abból szálljon-e föl; a kik a távol jövőt előrelátva már ma megvásárolják a földből szívargó olajteremtő helyeket a legtávolabb fekvő országokban, hogy jövőre is csak nekik lehessen kimondani, hogy degen világosság b' Óriási oktopus csápjaihoz hasonlíthatnak ezek az emberek, mindegyik más irányba nyulva munka után, hogy új területeket és új erőt és anyagot szerezzenek a faj-génuszuknak, ennek a teremtet szörnyetegnek. Azoknak pedig, a kik tudták, mily óriás pénzösszeggel rendelkeznek az emberek, minden küzdelemnek már előre kilátástalannak kellett látszani. A régi világ az engedelmesség követés szerepére elítélnek látszott. Ideje lejárt. Ezek az emberek a következő nap; mindtovább és tovább fog az oktopus maga körül szét-nyúlni, végzetet teljesít az, a szükségszerűség világtörvényétől hajtva.

Stonetower Night valamennyi többi fölé emelkedve, Iza mellett ült. Emelkedett hangulatban látszott lenni; a fénylő orr mögött az élesen néző szemek, zöldek fényben ragyogtak. Mallone gróf aggdóva figyelt rá, hogy a rémes ember nem talált-e ki újabb trust-kombinációt Európa kárára, a nélkül, hogy a gróf erről előre tudomást szerezhetett volna, mert hisz mint minden követnek, neki is mindig mindent előre kellett volna tudnia, különösen azt, a mi Stonetower Night-et illette. De Stonetower Night hatalmas agyának az a része, a mely üzletekkel foglalkozott, a napon lezártnak látszott, mint egy hatalmas pénzszekrény és a szórakozottan hallgató Izának csak egy falszönyeg-ciklusról mesélt, melynek tárgya Zeus szerelmi elváltozása volt és, mely egykor Mazarin kardinálnak készült. Hír szerint az a szönyeg, mely Jupiter Dáne-re aranyes alakjában alálhullónak ábrázolta, a kardinális birtokából: annak idején elveszett, a mint ezt egy régi műtörténeti munka jelentette. Most! végre, sők keresés után sikerült Stonetower Night ügynökeinek a háromszáz esztendő előtt eltűnt gobelint Spanyol-

országban fölfedezni és számára megvenni. „Legveszélyesebb európai versenytársam” — fejezte be Stonetower Night — a királyi múzeum igazgatója X-ben szintén nyomában volt a szönyegnek és majdnem megelőzte embereimet — na, de Amerika mégis csak győzött. Mallone gróf, a ki az asztal túl oldaláról élénk érdeklődéssel hallgatta a beszélgetést, megkönnyebbülve lélegzett föl, hogy európa ez esetben csak a régiség gyűjtés terén volt a vesztes.

(Folytatása következik.)

A HÁBORÚ NAPJAI.

Január 20. A besszarábiai határon folyó új csata hevessége növekedett. Hősies csapataink s valamennyi közt legelől a budapesti honvéddadosztály, a tegnapi jelentett támadásokon kívül, a melyek mind a legkorábbi reggeli órákban zajlottak le, késő délutánig csaknem örökké túlerőben lévő haderő szívós támadásait verték vissza Toporucz és Boján közt különböző helyeken. Az ellenség a harcok folyamán néhányszor behatolt lövészárkainkba, de mindig kéztusában verték vissza, egy esetben lendületes ellentámadással a 6. és 30. honvéddalvezérek; az oroszok súlyos veszteségeket szenvedtek. Hadállásaink előterét orosz hullák borítják. Egyes zászlóaljak harcvezetésénél 800—1000 orosz hullát számláltak össze. A Pflanzler-Baltin-hadsereg több harcvezetése egész nap az orosz tüzérség tüze alatt állt. Az észak felé folytatódó következő harcvezetésen Kelet-Galicziában rövid ideig tartó tüzérségi harc volt. A németek harcvezetésénél tüzérségi harc és előrsi csatározások. A nyugati harcvezetésen a németek visszaverték az angoloknak egy füstbombák felhasználásával intézett támadását Frelinghientől északra. Az ellenség tüzérség tervszerűen lötte a lensi templomot. Egyébként tüzérségi és repülő-harcok. Az orosz és a délkeleti harcvezetésen nincs jelentősebb esemény.

Január 21. Az orosz harcvezetés időkénti ágyú-harcokat leszámítva, aránylagos nyugalom volt. A németek sem jelentenek nevezetesebb eseményt sem keleti, sem nyugati harcvezetésről. Az orosz harcvezetésen a Col di Lana csúcsán és lejtőin lévő állásaink két órán át pergő tűz alatt állottak, San Paustet is hevesen lötték. A délkeleti harcvezetésen nem történt jelentősebb esemény.

Január 22. Az északkeleti harcvezetésen ágyú-harcok. Volhyniában Brestianynál orosz portyázó különítményeket visszavetettünk. Besszarábiai frontunk egyes részei ellen az ellenség újból támadásba kezdett. Visszavertük. A németek egyik harcvezetéséről sem jelentenek fontosabb eseményt. Az orosz harcvezetésen a tengermelléki és a Dolomit-harcvezetés több szakaszán élénk tüzérségi tevékenység. Rivát nehéz ágyúkkal bombázzák. A délkeleti harcvezetésen a montenegrói hadsereg fegyverletétele folyamatban van. Az osztrák-magyar csapatok e célból minden ellenségeskedéssel felhagyva, megkezdtek előnyomulásukat az ország belsejébe. A montenegrói katonák, a hol osztagainkkal találkoznak, fegyvereiket tartoznak letenni és ha ez ellenállás nélkül történik, illetőségi helyeiken megfelelő felügyelet alatt foglalkozásukhoz visszatérhetnek. A ki ellenállást tanusít, az erőszakkal lefegyvereztetik és hadifogságra jut. Ez a megoldás, a mely, úgy a katonai indokoknak, mint az ország és a lakosság sajátosságainak megfelel, alkalmas arra, hogy a háború által hosszú évek óta sújtott Montenegrónak békéjét a legelőbb idő alatt visszaadja. A montenegrói főparancsnokság ilyen értelemben értesítettet.

Január 23. Dolzok magaslatán, a Pruth mentén fekvő Bojantól északra tegnapelőtt este egy orosz lövészárkot aknákkal röpitettünk levegőbe. A 800 fős védőcsapatból csak néhányan maradtak életben. A tegnapi mára virradó éjjel csapataink ugyanazon a harcvezetés szakaszán elűzték az ellenséget elsáncolt állásaiból. Uszcieczkától északnyugatra egy hídszánkunk hosszabb idő óta orosz támadások célpontja. Majdnem naponta közeli harcra kerül a sor. A derék védők minden támadásnak sikeresen állnak ellen. Dubnától délre az ellenség ma reggel erős tüzérségi előkészítés után megtámadta állásainkat. Súlyos veszteségeivel vertük vissza. A németek a nyugati harcvezetésen Neuvillenél, Arrastól északra sikeres aknarobbanás után elfoglalták az ellenség legelől lévő állását 250 méter szélességben. Az Argonneokban is rövid kézigránátharc után elfoglalták egy ellenséges árok-részt. A Belforttól keletre levő katonai telepkekre bombákat dobtak. Az orosz harcvezetésen a tolméini hídfőnél, a Carni hegyhát nyugati szakaszán és a tiroli harcvezetés egyes pontjain tüzérségi harcok. A Flitsch-szakaszon a Rombon lejtőjén gyengébb ellenséges osztag támadását vertük vissza. Egy repülőnk bombákat dobott az olaszok Borgóban levő raktáira. A délkeleti harcvezetésen a montenegrói fegyverletételei fojrik; az ország számos pontján már letették a fegyvert. Montenegró északkeleti

harcvezetésén a legutóbbi napokban több mint 1500 szerb adta meg magát. Csapataink megszállták Antivari és Dulcigno kikötőket.

Január 24. Az orosz harcvezetésen sem a mi részünkről, sem a németekről nincs új hír. Az orosz harcvezetésen az ellenségnek a lafrauni szakaszon megkísérelt közeledését s egy olasz osztagnak a Rombon-lejtőn megkísérelt támadását visszavertük. A délkeleti harcvezetésen tegnap este megszállottuk Szkutarit. Néhány ezer szerb, a kik a várost megszállva tartották, a harc elől kitevve, dél felé vonult vissza. Azonkívül csapataink a tegnapi nap folyamán bevonultak Niksicbe, Danilovgradba és Podgoriczába. Az ellenség fegyverletétele mind-ézteideig sűrűlőds nélkül ment vége. Egyes pontokon a montenegrói osztagok haderőnk megjelenését meg sem várva, a fegyvereket már előbb letették, hogy hazatérhessenek. Más helyeken a lefegyverzetek túlnyomó része a hadifogságot választotta a nekik megajánlott hazatérés helyett. A lakosság csapatainkat mindenütt barátságosan, nem ritkán ünnepélyesen fogadta. Olyan zavarások, a minők például Podgoriczában előfordultak, megszűntek, mielőtt az első osztrák-magyar osztag megjelent.

Január 25. Északkeleti arcvonalunk különböző részei tegnap ismét orosz tüzérségi tűz alatt állottak. Sok helyen az ellenség felderítő tevékenysége igen élénk volt. A nyugati harcvezetésen Flandriában a német tüzérség erős tüzelést kezdett az ellenséges állások ellen s járőrök útján megállapították, hogy az ellenség nagy veszteségeket szenvedett. Nieuportban a templarusok tornyát és a székesegyházat, melyek jó megfigyelő állásul szolgáltak az ellenségnek, ledöntötték. Neuvilletől keletre sikeres aknarobbanásokkal kapcsolatban a németek a legelől lévő francia lövészárkokat megtámadták s az ellenség ellentámadásai nem juthattak túl a siralmas kezdeten. Egyébtt repülőharcok. Az orosz harcvezetésen a tiroli harcvezetésen az ellenséges tüzérség a Judikáriákban Creto és a Lugana-völgyben Caldonarzo helységeket bombázták. A görzi hídfőnél Oslavija közelében ismét harcok folytak. A tengermelléki arcvonalon az orosz tüzérség tevékenysége látványos élenként volt. A délkeleti harcvezetésen a montenegrói hadsereg lefegyverzése csak úgy, mint eddig, simán folyik. Mindenütt, a hol csapataink megjelennek, a montenegrói zászlóaljak tisztjeik vezetés alatt vonakodás nélkül beszállították fegyvereiket. Számos csapatrészt olyan vidékekről, a melyeket még nem szálltunk meg, előérseimknél bejelentette, hogy kész a fegyvert le-

tenni. Szkutariban 12 ágyút, 500 puskát és két géppuskát számkönyveltünk. Az ellenséges táborból származó mindazok a hírek, a melyek montenegrói új harcokról szólnak, tisztára koboltak. Az, hogy a királyi országot és hadseregét otthagyták, valóban bizonyult. Hogy a tényleges kormányzati hatalom kinek a kezében van, ez idő szerint még határozatlan nem állapítható meg, de ennek a montenegrói hadjárat katonai eredménye szempontjából nincs semmi jelentősége.

Január 26. Az orosz harcvezetésen nincs lényeges esemény. A nyugati harcvezetésen a németek kéztusával visszautasították a francziák több ellentámadását, melyekkel a tőlük Neuville környékén elvett árkokat akarták visszaszerezni. Az Argonneokban a francziák aknával felrobbantottak egy német árok-részt. La Chaladetől északra a németek a francziák támadását megelintve, megszállották a robbantási tölcsért. Az orosz harcvezetésen a görzi hídfőnél csapataink az Oslavijánál folyt harcokban elfoglalták az ottani állások egy részét, 1197 foglyot, köztük 45 tisztet és hét gépfegyvert fogtak el. Az Isonzo-front más pontjain is folyt a harczi tevékenység. Az olaszok támadásait és közeledési kísérleteit a Podgora, a Monte San Michele és Monfalconetól keletre levő állásaink ellen visszautasítottuk. Repülőnk Borgóban és Alában bombákat vetettek az ellenség szálláshelyeire és raktáira. A délkeleti harcvezetésen a fegyverletételeiről szóló megegyezést a montenegrói kormány meghatalmazottai tegnap este 6 órakor aláírták. A lefegyverzés nehézség nélkül ment vége és immár kitért a Kolarin és Andrijevica kerületekre is.

A „Jó Pajtás”, Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja legújabb, január 30-iki számba Feleki Sándor írt verset, Elek nagyapó szép mesét, Sebők Zsigmond folytatja Dörmögő Dörmögő kalandjait az orosz harcvezetésen, Lenál Adolf a mosmedvekről ír kedves állatkerti dolgokat, Krády Gyula elbeszélést írt, Zsiga bécsi mókát, B. Indoli Etelka folytatja A Scentmiklóssy fiúk című regényét. A rejtvények, szerkesztői izenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A „Jó Pajtás”-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyed évre 2 korona 50 fillér, félre 5 korona. Egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kívánatra küld a kiadóhivatalt, IV. ker. Egyetem-utca 4.

A NAGY HÁBORÚ ALBUMA.

Lapunk mint azelőtt, a múlt évre is dús kiállítású, művészi díszű albumot ad előfizetőinek karácsonyi ajándékkul. Az album tartalma ezáltal a háborúval foglalkozik, úgy szövegében, mint rendkívüli művészi értékű képeiben. Kiváló művészeink:

Garay Ákos, Juszko Béla, Pörge Gergely, Vadász Miklós, Zádor István

illusztrációin és Helbing Ferencz által készített művészi díszekben kívül

nyolcz pompás mélynyomású műmelléklet

és nagymennyiségű érdekes fénykép, saját harczeri tudósítók fölvételei adják az album illusztratív részét, a mely gazdagságával és értékével párját ritkítja a magyar irodalomban.

A szöveg a nagy háború hiteles, pontos, jól megírt története 1915 őszéig, haditudósítók tollából.

Az album úgy, mint régebbi albumaink is, 5 íven, díszes borítékban fog megjelenni, Juszko Béla színesen reprodukált festményével címlapján.

Minden előfizetőnk — újjévkor belépett új előfizetőnk is — ingyen kapják az albumot, mint lapunk karácsonyi ajándékát.

A jelenlegi súlyos nyomdai munkaviszonyok miatt azonban albumunk nem készülhetett el karácsonyra, sőt mostanáig sem. Ezért még mindig némi türelemre kell t. olvasóinkat kérnünk.

MATTONI-FELE
GISSHÜBLER
természetes
égyvényes
SAVANYÚVIZ.

LOHR MÁRIA
A főváros első (KRONFUSZ) Fiókai: II. Fő-
és legelőbb GYAR és FÓUZLET: 27. IV. Fák-ut.
csipkésített, Keokeméti-u. 14.
vegytisztító, V. Harmad-u. 4.
keimefeszítő, VI. Teréz-körút 39.
gyári intézete. Telefon: József 2-37. VIII. József-kr. 2.

LOHR MÁRIA

A SZÍV
a csizme
AAGE-MADELUNG
egyik legjobb elbeszélésének. Megjelent a Magyar Könyvtárban.
Ára 60 fillér.
Mindenütt kapható!

NIMRÓD
Képes vadászati és versenysport ujság.

Minden számában sok érdekes vadászati fénykép-felvételek közül. Szakszerű cikkeiket ismert íróink írják. Rovataiban minden vadászati ügyben felvilágosítást kap az olvasó és az összes bérbeadó vadászterületek árverésének idejéig közli.
A díszesen kiállított lap havonként háromszor jelenik meg és előfizetési ára félre 6 kor.

Mutatványszámot a kiadóhivatal szívesen küld Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Kalodont
uj csomagolás.

A mai viszonyok kényszerítenek bennünket arra, hogy közel 30 év óta forgalomban levő csomagolását a „KALODONT” fogcrémünknek megváltoztassuk.
A tubus csomagolása ezután nem tokban lesz mint eddig, hanem redőzött dobozban, melynek jelzése és színeze ugyanolyan mint a mi tubus czimkénk, mely minden államban törvényileg védve van.
A világszerte ismert és mindenütt kedvelt «Kalodont» ezután is mint eddig, felülmulthatatlan minőségben kerül forgalomba.

Sarg F. A. Fia és Tsa
WIEN IV. BERLIN.

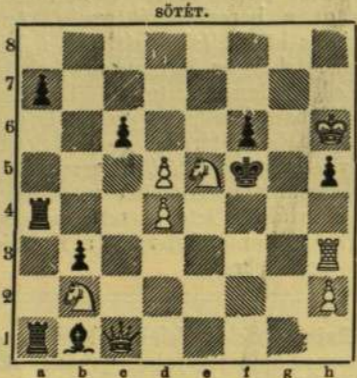
HALÁLOZÁSOK.

Hósi halált haltak: Négyesi SZEPESSY ANDRÁS cs. és kir. kamarás, a 30-ik honvédszázad vezényelője, a hadiképzés katonai érdemeiért tulajdonosa, 41 éves korában, Bukovinában. — ZIRKOVICH KORNÉL, a 16-ik huszárezred kapitánya, beosztva a vezérkarhoz, az orosz harctéren, 38 éves korában. — HADHÁZY ANDRÁS, 2-ik honvédszázad vezényelője százados, a déli harctéren szerzett sebesüléséből, 31 éves korában, Budapesten. — NÉMETH JÓZSEF, a 16-ik honvédszázad vezényelője százados, a harctéren szerzett sebesüléséből, 38 éves korában, Budapesten. — SZUKTS FERENCZ, a vinkovcei erdőhivatal segéd-erdőmérnöke, tartalékos honvédtüzérfőhadnagy, a harctéren szerzett súlyos betegségéből. — BRANDT IMRE, a 2-ik honvédszázad vezényelője százados, a 16-ik honvédszázad vezényelője százados, a harctéren szerzett súlyos betegségéből. — MOHA RÓBERT, a 26. gyalogezred őrmestere, tizenhat hónapi harctéri szolgálat után ellenséges golyótól találván. — Ifjabb URAY LAJOS, az 52-ik gyalogezred hadapródjelöltje 22 éves korában, a galicziai harctéren szerzett betegségéből a budapesti XVI-os helyőrségi kórházban. — SZVERTICS ISTVÁN műgyógyászati hallgató, a 16-ik hegyi dandár távbeszélő osztályának egyéves önkéntese 21 éves korában, az olasz harctéren szerzett betegségéből. — SZENDRŐI DEZSŐ okleveles mérnök, a 26. közös gyalogezred tartalékos hadnagya, a nagy ezüst vitézségi érem tulajdonosa, a harctéren szerzett súlyos sebesülése következtében, a pozsonyi kórházban, 27 éves korában. — BOCKE NÁNDOR, a 307. honvédszázad vezényelője százados, a 25 éves korában, Toporoucnál. — Dr. TELBISZ JENŐ ügyvédjelölt, tartalékos főhadnagy, a déli harctéren szerzett súlyos betegség folytán, 36 éves korában, a temesvári helyőrségi kórházban. — LÁSZLÓ JENŐ ANDRÁS okleveles tanító, tartalékos honvédszázados és zászlóaljsegédtitkár, az olasz harctéren gránátalóvástól súlyosan megsebesülve, a prágai 1-ső számú tartalékkórházban, 28 éves korában. — Dr. ROSNER JENŐ, a 85. gy.-e. népi zászlósa, nagyszőlősi ügyvéd, a harctéren szerzett súlyos betegségéből, 28 éves korában, Brodyban. — BULLA LÁSZLÓ honvédtüzér-hadapródjelölt a Buján és Dolzok között levő magaslatokon, 19 éves korában. Elhunytak még a közelebbi napokban: SCHLÉZINGER BÉLA volt trencsényi városi tanácsos és a trencsényi takarékpénztár felügyelő bizottsági tagja, 66 éves korában, Trencsényben. — KELLER JÁNOS a Kochmeister Frigyes nagykereskedő cég volt tulajdonosa 77 éves korában, Budapesten. — Szendrői

GEÓTZE ALADÁR egri egyházmegyei áldozópap 76 éves korában, a váci irgalmasok kórházában. — BÓDÁY VILMOS ügyvéd 76 éves korában, Kisigmándon. — GERENCSEI JÓZSEF 66 éves korában, Sopronban. — CSEBI POGÁNY GERŐ dr. nyug. járásorvos 65 éves korában, Nagymihályban. — Kántorjános BECSY GYULA kir. tanácsos nyug. járásbíró 82 éves korában, Jászberényben. — Győrök MÓRICZ pénzügyi számtanácsos számvevőszéki főnök 61 éves korában, Budapesten. — PETRŐ SÁNDOR a Magyarországi Munkások Rókkant és Nyugdíj-egyesületének érdemes főtitkára, Szentesen. — HUMOR JÁNOS zalazabari plébános 55 éves korában. — Özv. szili TÖRÖK IMRÉNÉ, szül. felső-cőri Peyerker Róza 86 éves korában, Budapesten. — Özv. BARCSAI PÉTERNÉ, szül. Fényes Julia, 86 éves korában, Budapesten. — MEDRIZ JÓZSEFNÉ, szül. Sturcz Otília, 45 éves korában, Budapesten.

SAKKJÁTÉK.

2989. számú feladvány Feigl Mikstól, Bécs.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

EGYVELEG.

* A világ állatkertjei. Flower, a gizehi (Egyiptom) állatkert igazgatója tanulmányt írt az állatkertekről és a tanulmányban érdekes statisztikát is közöl. E szerint összesen 168 állatkert van, mégpedig: Európában 86, Északamerikában 57, Afrikában 15, Ausztráliában 7, Ázsiában 3. Legkedveltebb az állatkert Németországban, a hol nem kevesebb, mint 20 városban található. Második helyen

Anglia következik 8, azután Franciaország 5 állatkerttel.

Üzenet a táborból és Három hervadt róza című gyönyörű dalok költője, zongorára és énekre már megjelent. Ára 3 korona. Kapható minden zeneműkereskedőnél és a kiadónál, Wagner «Hangszer-Király» országoszte elismert elsőrendű magyar hangszerárúházaiban. (Budapest, József-körút 15.) Óvás: Figyeljen jól a Wagner cég pontos címére.

Szerkesztői üzenetek.

Sáp. N. E. A kért sorsjegyek házát elhalasztották. A másik ügyet kiadói hivatalunk elintézte. Szegény kis mimóza. Halkan kérдем. Túl sokan látják, szentimentális dolgok, nincsenek formába se öntve, a külső és belső ritmus egyaránt fogyatékos bennük.

KEPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» múlt évi 52-ik számában közölt nagy képtalányok megfejtése: I. Sokat leszjutottunk mi már, de meglehet, hogy még sok van hátra. Had legyen, mit bánjuk, akárki, akárhánny: Karunk készen várja. II. Ágyúk dörognek, csaták tűze fénylik keletől nyugatig, északról délre. Óriás harczter egész Európa, a milyen nem volt világkezdet óta. A két képtalány megfejtését a kitűzött határidőig beküldötték még és így a sorsolásban is részt vettek: Edvi Illes Balázsné, Thomka János és Rácz Lajos. A megfejtők közül elsőnek: Madár Mátyás, Felpecz, másodiknak: Szabó Béla, Mezőhegyes, harmadiknak: Faluba Berta, Zólyommocsá, negyediknek: Dedinszky Aladár, Ipolyvecze, neve huzatott ki, s nekik kiadói hivatalunk a nyert könyveket meg fogja küldeni.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztői iroda: Budapest, IV., Vármegye-utca 11. Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-tóra 4.

Magyar Könyvtár A FRONTRA!

10 füzet; tartalmaz **64** kitűnő elbeszélést és **3** koronába kerül, tábori csomagolással együtt. **Mindenütt kapható!**

Olvassa a hirdetéseket

PRZEMYSLTÓL BREST-LITOWSKIG

Érdekes harctéri élmények.

Irta Szádeczky Kardoss Lajos egyetemi tanár.

Ára 3 korona.

A szerző, mint a sajtóhadiszállás történetíró tagja vett részt az oroszok elleni hadjárat legdicsőségesebb részében s önálló felfogásban, a történelmi reminiscenciák nagy gazdagságával adja elő, a mit látott és átélt.

Megrendelhető: Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t. Bpest, Andrassy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

A NEMZETI SZINHÁZ UJDONSÁGA

Lakatos László színműve

A BÉCSI TÁNCZOSNÓ

Megjelent a Fővárosi Színházak Műsorában.

Történelmi vígjáték 1 felvonásban.

Ára 30 fillér.

Megrendelhető: Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t. Bpest, Andrassy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

Csodaréztrombita

tanulás és kottázás nélkül bárki azonnal játszhatja a legkedvezőbb módon. A csodaréztrombita három sárgaréz kiviteben, 12 rós csomblentérvél, lakozatral és színdékkal csak 7 korona. Kapható kizárólag együtt. «Hangszer-Király»-nál, Budapest, József-körút 15. Kérje fényképe árjegyzékünket. — Megrendelések elől küldendő. — Ügyeljen a «Wagner» névre, mert könnyen tévedhet.

ISMERETTERJESZTŐ KÖNYVTÁR

a modern természettudomány és technika legnagyobb vívmányainak ismertetésével kiváló szakemberek tollából, mindenki számára érthető módon. Új kötetének

A MODERN KÉMIA

A kémiai tudomány fontossága még sohasem vált annyira mindenki számára érthetővé, mint most, amikor a háborúban elért sikereinkben oly nagy része van a német kémiai tudomány óriási fejlettségének. A háború eredményeképp bizony várható a kémia iránti érdeklődés nagy fellendülése s ezért éppen jókor, aktuálisan jelent meg e kötet, amely a kémia eddigi eredményeinek nagyon népszerű, mindenki számára megérthető s mégis teljesen tudományos színvonalon álló összefoglalását adja. A könyvet, melynek szövegét sok érdekes kép és ábra illusztrálja, egy kiváló magyar szakember, Unger Emil dr. ford. Philip C. James nagybíró munkájából. Franklin-Társulat kiadása.

Ára kötve 8 K. Megrendelhető: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, VI., Andrassy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrassy-ut 21. és minden könyvkereskedésben megrendelhető:

MIKSZÁTH KÁLMÁN ÉLETRAJZA

Irta VÁRDAI BÉLA

A nagynevű író egyetlen részletesebb életrajza. Mikszáth arcképeivel díszítve és csinos kartonkötésbe.

Ára 2 korona 50 fillér.

Smyrna szőnyeg

készül varrott, teljesen új, gyönyörű mintázzal, 3 méter széles 4 méter hosszú **1000 koronáért** a készítőnél eladó. Budapest, VIII., Baross-utca 66. III. em. 11.

Hogyan züllött el az orosz hadsereg?

Erről ad számot a Magyar Könyvtár egyik új füzeté, mely közli Vereszájev orosz katonáorvos emlékiratait «Az orosz hadsereg züllesztése az orosz-japán háborúban» címmel. E rendkívül érdekes munkát: I. Atkay György fordította. Ára 60 fill. Mindenütt kapható!

Alapítva 1810-ben. **Haltenberger Béla Kassa ruhafestés, vegytisztítás, gallértisztítás. A GYÁR TELJES UZEMBEN VAN. Gyáresetben ruhafestés fekete és egyenruhák tisztítása soronkívül.**

Vérszegénység, ideges fejfájás, anémia ellen a legnagyobb orvosi tekintélyek ajánlják

ROZSNYAI VILÁG HIRŰ VASAS CHINABORÁT

melynek kitűnő voltát mindenki elismeri. Kitűnő hatásánál fogva a hasonló készítményeket felülmúlja. Milleniumi nagy eredménnyel kitüntetve! Számos kiállításon díjazva. — Kis palack 2 korona 60 fill., nagy palack 3 korona 80 fill.

Készíti: **ROZSNYAI MÁTYÁS** gyógyszeriára, Arad, Szabadság-tér.

Csekély 12 korona

befizetésével is már **3 héten belül 4 főnyeremény 460,000 kor.**

nyerhető, ha nálunk egy **sorsjegycsoportot**

- vesz, mely a következő 6 sorsjegyből áll:
- 1 Pesti Hazai Takarékpénztár sorsjegy
  - 1 Magyar Jelzálogbank
  - 1 Magyar Vöröskereszt
  - 1 Budapesti Bazilika
  - 1 Erzsébet Sanatórium
  - 1 Magyarországi Józsviv.

Évenként 13 huzás 2 millió 800,000 kor.

Ezen sorsjegyek mindegyike kihuzatik. Mind a 6 sorsjegyet legelőször 35 havi 12 korona részletre adjuk el. Kizárólagos juttatásig rögtön az első részlet beküldése után már a következő huzáson

- főnyeremény korona
- febr. 5. a Hazai sorsjegyek 200,000
  - 25. Jelzálog 200,000
  - márc. 1. Vöröskereszt 30,000
  - 1. Bazilika 30,000

Nyeremény kifizetése és a sorsolási jegyek szétküldése minden huzás után azonnal.

Fővárosi Váltóüzlet Társaság Adler és Társa Budapest, V. ker., Sas-utca 25. Alapított 1874-ben.

A VÖRÖS KERESZT

(A geni egyezmény ismertetése).

Irta: **MOLNÁR VIKTOR** nyug. államtitkár

Ára 60 fillér.

Megjelent a Magyar Könyvtárban.

Rendeléseknél sziveskedjék lapunkra hivatkozni.

A Magyar Könyvtár AMATEUR KIADÁSA

64 elbeszélés. **10** kötetben.

Minden füzet külön kötetben, aranyozott színes címlappal van ellátva. A tíz kötet egy tokban van. Tíz magyar író és elbeszélő munkáját tartalmazza, igen izléeses kiállításban. Ajándékozásra nagyon alkalmas.

ÁRA 6 KOR.

Megrendelhető: LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 21. SZÁM és minden könyvkereskedésben.

AZ AÉRO

A repüléssel, léghajózással és a motorsportok minden ágával foglalkozó egyedüli magyar folyóirat.

Minden számában érdekes és eredeti fényképfelvételeket közöl. A léghajózás eseményeiről, fejlődéséről és céljairól kitűnő és könnyen érthető népszerű cikkek tartalmaz. Különösen figyelemre méltók a léghajózás és repülés hadi alkalmazásáról írott közleményei, valamint az ifjuság számára külön fenntartott kisrepülőgép (modell) rovata.

Mutatványszámokat a kiadóhivatal szívesen küld Budapest, I. ker., Retek-utca 46. sz.

MAGYAR KÖNYVTÁR

Az 1870—71-diki

NÉMET-FRANCZIA HÁBORÚ

teljes leírása Dr. MIKES LAJOS-tól.

Ára 60 fillér.

Megrendelhető: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrassy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

AZ „UNIVERSUM” HÁBORÚS KÖTETE!

Tartalma:

Haditechnikai olvasmányok; a szárazföldön, a vizen, a vízben és a levegőben vívott harcok fegyvereinek a leírása, azoknak a technikai csodáknak a bemutatása, amelyekkel a mai háború a világot meglepte, a harcszintereknek, a hadsereg táplálásának, a beteg katonák ellátási módjának az ismertetése; a természettudományok, a földrajz és az egészségtan köréből való olvasmányok.

Vevői:

Az «Universum» háborús kötete mindenkit érdekel, nemcsak intézeteket, iskolákat, egyesületeket, könyvtárakat és kórházakat, hanem minden ujságolvasó embert, felnőttet, ifjút és családot egyaránt. Az «Universum» háborús kötete az egyetlen magyar könyv, mely a közönség előtt ismeretlen haditechnikai kérdésekre megfélel, ezért e könyvet mindenki szívesen veszi.

Az „Universum” VII. kötete

A HADI TECHNIKA CSODÁIT

tartalmazza.

Számos kép!

64 tanulmány!

Szerzői:

Szerkeszti **Dr. HANKÓ VILMOS**

Dolgozataikkal közreműködtek:

Apor Dezső	Cholnoky Jenő dr.	Konek Frigyes dr.	Szählender Lajos dr.
Balla Ignác	Farkas Géza dr.	Lasz Samu dr.	Szekeres Kálmán dr.
Berzeviczy Albert dr.	Halmi Gyula	Lobmayer Géza dr.	Szóllósi Zsigmond
Bodócs István	Hankó Vilmos dr.	Mende Jenő	Tompa János dr.
Bogdánfi Ödön	Heller Bernát dr.	Órbán Gyula	Ujj Gyula
Bozóky Endre dr.	Jeamplong Győző	Rákosi Viktor	Windisch Richárd dr.
	Keller Oszkár dr.	Schleicher Aladár dr.	

Terjesztése:

Az «Universum» háborús kötete kiválóan alkalmas arra, hogy vele nagy forgalmat érjen el a könyvkereskedő; ezért kérjük e könyv terjesztésénél minden rendelkezésére álló eszközt igénybe venni. Figyelmébe ajánljuk, hogy ne csak vevőkörének sziveskedjék felajánlani, hanem megtekintésre szétküldeni minél szélesebb körben, különösen a városban tartózkodó *katonatiszteknek*, akik ma tekintélyes könyvfogyasztók.

Az «Universum» mindenki számára készült; mindenki olvassa!

Ára 8 kor. 50 fill.

Franklin-Társulat kiadása.

6. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, FEBRUÁR 6.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postai meg-
határozott viteldíj is csatolandó.

NÉMET GÉPFEGYVER-OSZTAG EGY MACZEDÓNIAI HATÁRHEGYEN.

A GÖRÖG HATÁRON. — Jelfy Gyula a harcstérre kiküldött munkatársunk felvétele.